TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ŞANLIURFA VE KAHRAMANMARAŞ'TA OKULLARDA MEYDANA GELEN OLAYLAR İLE ÇOCUKLARIN DİJİTAL ORTAMLARDA KARŞILAŞTIKLARI RİSKLER VE OLUMSUZ ETKİLERİN TÜM YÖNLERİYLE ELE ALINARAK ARAŞTIRILMASI, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ GELİŞTİRİLMESİ VE BENZER OLAYLARIN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10/4004, 4005, 4006, 4007, 4008, 4009)

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
20 Mayıs 2026 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, Komisyonun 14-15 Mayıs 2026 tarihlerinde Kahramanmaraş'a yaptığı çalışma ziyaretine ve Komisyonda bugün sunum yapacak öğretim üyelerine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, 21'inci Dönem Tokat Milletvekili Hasan Hüseyin Balak'ın vefatına ve Tokat'ta sel olayıyla karşı karşıya kalındığına ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, Komisyonun 3 Haziran 2026 tarihinde yapacağı toplantıya ilişkin açıklaması

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyonun bayramdan sonraki çalışma takvimine ilişkin görüşme

2.- Profesör Doktor Galip Yüksel ve Profesör Doktor Hilmi Demir'in yapmış oldukları sunumlara ilişkin görüşme

IV.- SUNUMLAR

1.- Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Doktor Galip Yüksel'in, ülkemizde yaşanan ve okullarda gözlemlenen şiddet olayları, nedenleri, bu süreçte yapılabilecekler ve meslek hayatında edindikleri ile bilimsel olarak kanıtlanmış konular hakkında sunumu

2.- TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Profesör Doktor Hilmi Demir'in, Kahramanmaraş ve Siverek'teki vakalar, Türkiye'de son zamanlarda görülen farklı profilli okul saldırılarının ne anlama geldiği ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ŞANLIURFA VE KAHRAMANMARAŞ'TA OKULLARDA MEYDANA GELEN OLAYLAR İLE ÇOCUKLARIN DİJİTAL ORTAMLARDA KARŞILAŞTIKLARI RİSKLER VE OLUMSUZ ETKİLERİN TÜM YÖNLERİYLE ELE ALINARAK ARAŞTIRILMASI, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ GELİŞTİRİLMESİ VE BENZER OLAYLARIN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/4004, 4005, 4006, 4007, 4008, 4009)

-----0-----
3'üncü Toplantı
20 Mayıs 2026 Çarşamba
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okullarda Meydana Gelen Olaylar ile Çocukların Dijital Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Olumsuz Etkilerin Tüm Yönleriyle Ele Alınarak Araştırılması, Çözüm Önerileri Geliştirilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.20'de açıldı.

Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt,

Komisyonun 14-15 Mayıs 2026 tarihlerinde Kahramanmaraş'a yaptığı çalışma ziyaretine ve Komisyonda bugün sunum yapacak öğretim üyelerine,

21'inci Dönem Tokat Milletvekili Hasan Hüseyin Balak'ın vefatına ve Tokat'ta sel olayıyla karşı karşıya kalındığına,

Komisyonun 3 Haziran 2026 tarihinde yapacağı toplantıya,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyonun bayramdan sonraki çalışma takvimine ilişkin görüşme yapıldı ve Komisyonun 12-15 Haziran 2026 tarihlerinde Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'ya yapacağı çalışma ziyaretleri kabul edildi.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Doktor Galip Yüksel tarafından, ülkemizde yaşanan ve okullarda gözlemlenen şiddet olayları, nedenleri, bu süreçte yapılabilecekler ve meslek hayatında edindikleri ile bilimsel olarak kanıtlanmış konular,

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Profesör Doktor Hilmi Demir tarafından, Kahramanmaraş ve Siverek'teki vakalar, Türkiye'de son zamanlarda görülen farklı profilli okul saldırılarının ne anlama geldiği ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Profesör Doktor Galip Yüksel ve Profesör Doktor Hilmi Demir'in yapmış oldukları sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşecek başka konu bulunmadığından, 3 Haziran 2026 Çarşamba günü 14.15'te toplanmak üzere saat 17.22'de toplantıya son verildi.

20 Mayıs 2026 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.20
BAŞKAN: Yusuf BEYAZIT (Tokat)
BAŞKAN VEKİLİ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)
SÖZCÜ: İsa Mesih ŞAHİN (İstanbul)
KÂTİP: İbrahim ÖZYAVUZ (Şanlıurfa)
----- 0 -----

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın akademisyenlerimiz ve değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okullarda Meydana Gelen Olaylar ile Çocukların Dijital Ortamlarda Karşılaştıkları Riskler ve Olumsuz Etkilerin Tüm Yönleriyle Ele Alınarak Araştırılması, Çözüm Önerileri Geliştirilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 3'üncü Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, Komisyonun 14-15 Mayıs 2026 tarihlerinde Kahramanmaraş'a yaptığı çalışma ziyaretine ve Komisyonda bugün sunum yapacak öğretim üyelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli milletvekilleri, gündemimize geçmeden önce, Komisyon üyelerimizden oluşan bir heyetle 14-15 Mayıs tarihlerinde Kahramanmaraş'a gerçekleştirdiğimiz çalışma ziyaretinden bilgi vermek istiyorum.

14 Mayıs 2026 Perşembe günü ilk olarak yavrumuz Yusuf Tarık Gül'ün Karacasu Kırım Mezarlığı'ndaki kabri ile aramızdan ayrılan Almina Ağaoğlu'nun Kapıçam Mezarlığı'ndaki kabri ziyaret edilmiştir; sonrasında Kahramanmaraş Valiliğinde gerçekleştirilen toplantıda il Valisi, İl Jandarma Komutanı, İl Emniyet Müdürü, İl Millî Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürü ile il müftülerinin katılımlarıyla bir brifing toplantısı gerçekleştirilmiştir; devamında rahmetli öğretmenimiz Ayla Kara ve öğrencilerimizden Bayram Nabi Şişik, Zeynep Kılıç, Şuranur Sevgi Kazıcı, Belinay Nur Boyraz ve Kerem Erdem Güngör'ün Şeyh Adil Mezarlığı ve Tekir Mahallesi Mezarlığı'nda yer alan, cennet bahçesi gibi olan kabirleri ziyaret edilmiştir; sonrasında bütün öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin ailelerine taziye ziyareti gerçekleştirdik. Ailelerin yaşadıkları süreçler, talepler ve gözlemleri doğrudan tespit edilmiştir.

Kıymetli arkadaşlar, milletçe hepimizin yüreğine kor ateş düşüren öğretmenimizin ve evlatlarımızın acısı sadece ailelerin değil, tüm Türkiye'nin ortak acısıdır.

Program kapsamında, ayrıca, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Yoğun Bakım biriminde yatmakta olan Mustafa Aslan evladımız ziyaret edilmiş, evladımızın tedavisi süreciyle ilgili hem Rektörden hem Başhekimden bilgi alınmış, ailesine de geçmiş olsun ziyaretinde bulunulmuştur.

Bu vesileyle, ayrıca- Malatya İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi ve Ankara Etlik Şehir Hastanesinde tedavileri devam eden 2 evladımıza da acil şifalar diliyorum.

15 Mayıs 2026 günü ise bu menfur saldırıda yaralanan Şevval Çakal, Aysima Kuzhan, Mehmet Buğra Eroğlu, Aysima Güven, İsmet Eren Kurt, Mustafa Demir, Sadenur Bahşi, Fatma İkra Çam öğrencilerimiz ile aileleri ziyaret edilmiştir; öğrencilerimizin sağlık durumları, psikolojik hâlleri, eğitim süreçleri ve olayların uzun vadeli etkilerine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur. Aynı gün Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Merkez Camisi'nde Üniversite Rektörümüz tarafından cuma namazı sonrası düzenlenen mevlit programına öğretmenimiz ve evlatlarımızın aileleriyle bir araya gelerek katılım yaptık.

Değerli milletvekilleri, önümüzde bulunan Kurban Bayramı dolayısıyla çalışmalarımızı biraz daha bir tablo içerisinde değerlendirmemiz gerekmektedir.

Ben yine, bir kez daha, benimle beraber bu ziyaretlerde bulunan, her partiden -değişik- Komisyonumuzun üyesi olan milletvekili arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum çünkü acıları, oradaki ızdırapları beraberce paylaştık, değerlendirdik.

Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, Kahramanmaraş'ta ve Şanlıurfa'da gerçekleşen menfur saldırılarla ilgili olarak, konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları, mağdur aileleri, saldırıların gerçekleştiği okulların idarecileri ve öğretmenleri ile diğer ilgililer detaylı olarak dinlenecek; konu hakkında Komisyonumuzun ayrıntılı olarak bilgilenmesi sağlanacaktır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, biz çalışma takvimimizle ilgili konuyu birazdan hep beraber değerlendiririz.

Bu aşamada, ben basın mensuplarımıza çok teşekkür ediyorum, onlara hayırlı günler diliyorum. Görsel basın çıkabilir; yazılı basın zaten dinleyebilir, değerlendirebilir. Çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri; bir önceki toplantımızda biz 4 öğretim üyesini dinlemiştik; bugün ise 2 öğretim üyesiyle, ilgili bir çalışma yapma gereğini hissettik. Bunlardan birisi Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Profesör Doktor Galip Yüksel ve diğer arkadaşımız TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı bünyesinde kurulan Ortadoğu ve Orta Asya Araştırmaları Enstitüsü Direktörlüğünü yürüten Sayın Profesör Doktor Hilmi Demir. Onları dinleyeceğiz; konuya ilişkin mevcut durum analizlerini ve konuyu genel bir bakışla ele alan, kapsamlı sunumlarını hep beraber değerlendireceğiz. 2 hocamızın sunumları bittikten sonra Komisyonumuzun değerli üyeleri sorularını soracak, ondan sonra değerlendireceklerdir.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyonun bayramdan sonraki çalışma takvimine ilişkin görüşme

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şimdi, Başkanım, takvimimizde çok büyük bir sıkışmışlık var çünkü bu hafta sonu, malumualiniz, bayram tatili başlıyor, bir hafta, ondan sonraki hafta sonu da bayrama ilave edilmiş oluyor. 4, 5, 6, 7 Haziran arasında bir boşluğumuz var; ondan sonra liselilerle ilgili sınav var, sonrasında üniversitelerle ilgili sınav var; yine, 1 Temmuzda Meclisimiz tatile gireceğinden dolayı bizim üç aylık süremizde yine zaman olarak daralma hadisesi oluyor. Bu nedenle, 5, 6, 7 Haziranda Maraş'ta, yine 7 Haziranda aynı gün Urfa'ya geçmek suretiyle 7'si ve 8'inde Şanlıurfa'da olalım; dolayısıyla, hızlı bir şekilde dinleyelim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Ondan sonraki hafta olmuyor mu Başkan?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ondan sonraki hafta çok geç kalıyoruz işte; siz de orada gördünüz ya, hani, Ali Beyler de Şenol Hanım falan da gördüler. Yani eğer uygun görürseniz bunları bir an önce dinlememiz lazım, olayları görmemiz lazım. Ondan sonra, benim elimde bir çalışma takvimi, müsvedde hâlinde değerlendirdiğim bir şey var. İstanbul'da değişik yerlerde, yine aynı şekilde buna benzer olaylarla ilgili Mersin'de, yine oralarda da inceleme çalışması yapmamız gerekiyor; kamu kurumlarını ziyaret edeceğiz, onları dinleyeceğiz; takvim son derece sıkışmış bir vaziyette. Onun için, Maraş'a gitmişken aynı zamanda Urfa'yı da hemen aradan değerlendirerek oraya da yine çalışma ziyaretimizi yapalım diye düşünüyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Söz alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tabii ki, buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, öncelikle, Kahramanmaraş'a yaptığımız son taziye ziyaretlerinde gördük ki ailelerin beklentisi çok yüksek. O zaman burada "Taziyeye gidelim mi, gitmeyelim mi? Ne zaman gidelim?" tartışması olduğunda Zuhal Hanım'dı galiba, demişti ki: "Ya, bir beklenti var yani beklenti içerisindeler." Gittik, gördük. Biz; ben, İrfan Bey, Zuhal Hanım zaten biliyoruz o şeyi, oradayız. O yüzden, sizin bu programınızın ben doğru olduğunu düşünüyorum; gitmek gerekiyor. Başında arkadaşlar, gidip, yani biz kurumları dinleyeceğiz falan, bir an önce oraya gidip, orada aileleri dinleyip, orada yaşanan bu olaya ilişkin kamu kurumlarını dinleyip ona göre yol yürümemizin daha doğru olacağını düşünüyorum. Bu kapsamda, evet, zaman dar, bayram var, bayramdan sonra sınavlar var, doğru. Yani dört, beş, altı, işte üç gün olmaz da iki günde Maraş halledilir. İşte, 6, 7 Haziran Urfa olur gibi değerlendirebiliriz ya da cumadan gitmeyiz de 3'ünde gideriz; 3, 4, 5, 6 Haziran gideriz gibi. O tartışılabilir, değerlendirilebilir ama bir an önce gitmekte fayda var. Kamu kurumlarına gitmemiz gerekiyor; Siber Suçlar, Emniyet Genel Müdürlüğü, bir sürü yere gitmemiz gerekiyor. Hatta bence bugün çalışıyoruz, yarın da çalışalım, buradayız, Meclis de açık zaten. Yarın da mesela gidelim bir yere, Siber Suçlara gidip yarın brifing alalım gibi. Hızlanmamız gerekiyor, bu konuda ben size katılıyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Başkanım, pazartesi günü bir vesileyle Millî Eğitim Bakanlığıyla bir meseleyi görüşmek için gitmiştim. Onların da böyle bir programı var. Kalabalık bir grupla, daha doğrusu kurum içerisindeki ekiple aynı tarihli bir ziyaret olma ihtimali olabilir hemen bayramdan sonra. Yani, bilmiyorum, farklı farklı zamanlarda programlanırsa isabetli olur diye değerlendiriyorum. Böyle bir bilgim olunca bunu paylaşayım istedim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

İrfan Bey, buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

Ziyareti birlikte yaptık, Ali Bey'in dediklerine katılıyorum, aynı zamanda şunu da beyan etmek istiyorum: Aileler çok yorulmuş durumda. Yani Millî Eğitim de gelir, bilmiyorum Ali Bey ne der, gerçekten artık tepki düzeyinde yani böyle bir de kalabalık kalabalık insanlar, evlerine geçmişler, artık neredeyse laf söyleyecek, laf edecek... Arkadan lafları ben duyuyorum. O açıdan bizim bir an önce bitirip kenara çekilmemizde fayda var. Yani bir de Millî Eğitim gidecekmiş, dikkatinizi çekerse biz bir ay önce gittiğimizdeki söylemler farklıydı, şimdi bir ay sonra farklı. Daha da bence uzamadan erken yapılmasında fayda var.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Suat Bey, buyurun.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi ben böyle düşünmüyorum. Nedeni de şu: Siz bu hafta oradaydınız. Vekillerimizin ayağına sağlık, gerçekten önemli bir şey. Meclisimizin ailelerin yanında olduğunu göstermesi de kıymetli bir şey. Bu hafta gittiniz, acılarını paylaştınız, mezarlığını ziyaret ettiniz çocuklarımızın, tekrar gittiğimizde de benzer soruları, benzer konuşmaları yapacağız ve günün sonunda evladını kaybetmiş olan bir ailenin söyleyeceği şey "Bunlar olmasın, tedbir alınsın." Bu hafta ile gelecek hafta arasında bir fark olmayacak yani. Evladını kaybeden yurttaşlarımızdan alacağımız teknik bir bilgi yok. Biz onlara burada çalışmalarımızı belirli bir olgunluğa getirdikten sonra "Biz bu kadar uzmanı değerlendirdik. Bu çalışmalarla ilgili böyle bir noktaya geldik. Şimdi Meclisimizde böyle bir çalışma hazırlayacağız." deyip sona doğru gitmenin önemli olduğunu düşüyorum. Şimdi, çocuğunu kaybetmiş bir aileyi düşünün, bu hafta siz oradaydınız, haftaya biz gittik şeyden sonra, o arada Millî Eğitim Bakanlığı geldi "Ne düşünüyorsunuz?" dedi. Çocuğunu kaybeden aile ne düşünecek? Acısını dile getirecek. Siz Komisyonu oraya götürerek zaten bu işlevi yerine getirdiniz, söyleyecekleri "Bu acı yaşanmasın, bizim evimize bir ateş düştü, başkalarının çocukları da böyle kaybedilmesin." Dönüp dönüp bu ailelere "Ne diyorsunuz?" demenin pratik bir şey olduğunu düşünmüyorum. Tam tersi, tepki getireceğini düşünüyorum. Ama Meclisin kurmuş olduğu Komisyon belirli bir süre çalışırsa, belirli bir noktaya gelirse, üzerinde uzlaştığımız bazı noktalar oluşursa ailelere şunu demek mümkün: "Biz buraya gelmiştik, burada bir çalışma yaptık beraber. Epey uzmanımızı da dinledik. Bunun şöyle boyutları var, şöyle tedbirler alıyoruz, böyle bir yasa teklifleri önerisi veriyor olacağız." gibi bir şey söylersek aileler de boşuna dinlenilmediği duygusunu elde etmiş olurlar. Maraş milletvekillerimizin hassasiyetini anlıyorum çünkü onlar o ilin milletvekilleri, doğal olarak daha çok gelinsin isterler, daha çok konuşulsun isterler ama Komisyonun iki haftada bir, üç haftada bir tekrar oraya gitmesinin... Bu insanlar konunun teknik uzmanları da değiller, bu insanlar acılı aileler, o yüzden ben sona doğru gidilmesinin daha yararlı olacağını düşünüyorum.

İkinci bir notum da şu: Milletvekilleri olarak görevlerimiz var ama kendi çalıştığımız başka bazı görevlerimiz de var. Ben örneğin partimin Millî Eğitimden Sorumlu Politika Kurulu Başkanıyım. Dolayısıyla bazı şeyleri önceden planlamamız lazım. Ben üç gün sonraya planlayamıyorum bazı şeyleri. O yüzden de bir plan çerçevesi çıkarsa her şeye -tabii ki görevimiz- uyacağız, bir karar alınırsa elbette uyacağız ama biraz daha önceden planlamamız lazım. Örneğin, haftada iki kere toplanmak bence çok uygun, daha önce konuşmuştuk bunu "Salı, çarşamba toplanabilirsek iyi olur." diye konuşmuştuk. Kesinlikle iyi olur ama bunların her birini planlayalım. Örneğin, bizzat Ali Bey söylediği için söylüyorum, yarın benim programımda ben İstanbul'dayım mesela, onun tamamını iptal edip burada kalmam gerekir. O yüzden bayram sonrası için -ilk başta da söylemiştim- en azından haziran ayının sonunu gören bir program yapabilirsek -kabataslak, değişebilir elbette- bu hepimiz için çok kolaylaştırıcı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Bir açıklama yapma zarureti oldu; onu arz etmek isterim.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, yani, işte, orada Zuhal Hanım, Şenol Hanım, Ali Bey, İrfan Bey, ondan sonra Latif Bey bir sonraki gün geldiler, çok acılarla karşılaştık. Bizim yaptığımız çalışma, işte, mezarlarını ziyaret edelim, sonrasında da yavrularımızın evlerinde taziye ziyaretinde bulunalım, ondan sonra hastamızı, yaralı olan yavrumuzu ziyaret edelim, ondan sonrasında da Valilikte kısa bir brifing aldık. Bizim Maraş'ta yapacağımız çalışmada önce bir olayı bizim anlamamız gerekiyor Komisyon olarak. Orada Emniyet Müdürünü dinleyeceğiz, Okul Müdürünü dinleyeceğiz -aileleri dinleriz dinlemeyiz, onu takdirlerinize bırakırım değerlendirme noktasında- biz orada Valiyi dinleyeceğiz, oradaki bütün öğretmenleri dinleyeceğiz, olayın mahallinde ne olduğunu öğreneceğiz. Şu anda olayın mahallinde ne olduğunu giden arkadaşlar da dâhil biz bilmiyoruz. Bizatihi onların taraflarından bu hadiseleri değerlendirmemiz gerekiyor. Bunu da geciktirdiğimiz zaman, burada dinleyeceğimiz akademisyenleri veya gideceğimiz kurumları, bir anlamda araya bayram tatili girmemiş olsaydı belki anlamlıydı ama yani... İlk planda, daha Urfa'ya da gitmedik, Urfa'ya da gitmemiz lazım. Dediğim gibi, benim elimde bir liste var. Bu konuda değişik illerde olan -İstanbul'da, Mersin'de de- buna benzer bazı şeyler var, belki fırsat bulursak oralara da ama daha kısa hadise olarak gitmemiz gerekiyor.

Yani burada şunu size temin ederim ki benimle beraber olan bu arkadaşlarıma tekrar tekrar hassaten çok teşekkür ediyorum. Hele Komisyonda dar kapsamlı bunun yapılmış olması da bir anlamda ziyaretler noktasında anlamlıydı. Yani orada çok büyük bir hassasiyet var. Maraş milletvekillerimizin bu konudaki duyarlılığını, bu konudaki olan hadiseyi... Sadece bu evlerde falan değil, Maraş'ın genelinde buna benzer bir yoğunlaşma var. En azından, bunu zamana yaymayın diye ısrarla bizden talepleri söz konusu. Yani benim âcizane kanaatim, mutlaka, hiç geciktirmeden, bayramdan sonraki ilk hafta sonunu, cumayı, pazartesi de dâhil olmak üzere orayı yapıp gelelim diye ben bunu size teklif ediyorum. Bunu böyle yaparsak, kesinlikle -o anda bir gün bir arkadaşımızın mazereti vardır, o gün olmaz da bir sonraki gün gelir- biz bunların hepsinin planlamalarını, programlarını yapabiliriz, değerlendirebiliriz ama orada bu konuda -tekrar tekrar aynı şeyi söylüyorum- çok büyük bir acı var. Yani çok büyük bir acı var ve bu acı öyle dinecek gibi falan değil. Onun için efendim, aileleri dinleyip dinlememe noktasını tamamen sizin takdirinize bırakırım, ben de o konuda sizin hassasiyetinize katılırım ama biz ilk planda oradaki, olayın mahallindeki ilgilileri bir değerlendirelim. Çünkü "Bazı şeylerin şüyuu vukuundan beter oluyor." derler, daha sonrasında rivayetler dolaşmaya başladığı zaman başka türlü şey olabilir. Komisyonumuzun belli bir şey içerisinde bu konuyu ben usuletle, suhuletle gerçekleşeceğine inanıyorum. Dediğim gibi, mazereti olan arkadaşlarımızın günübirlik olan o şeylerinde zaten gereken şey yapılır.

Teşekkür ediyorum.

Bu konuda ben dediğim tarihi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar...

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, birkaç cümle...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şenol Hanım, pardon, ben görmedim, kusura bakmayın.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; evet, bayramdan hemen sonra geleceğiz dedik, oradaki ailelere de öyle şeyimiz oldu ama yani bayramdan hemen sonraki hafta sonu değil de ondan sonraki hafta olabilirdi, biraz daha bizler de ona göre programlarımızı ayarlayabilirdik. Şimdi, benim 6'sında mümkün değil mesela ama ben de istiyorum olmak. Bir de bazı şeylerin olgunlaşmasında fayda var diye düşünüyorum. Yani bu işi, Siverek olayını mesela, detayını hiç bilmiyoruz, hiçbirimiz bilmiyoruz. Kahramanmaraş sonuç itibarıyla hepimizin çok canını yaktığı için, en azından onun nasıl olup olmadığını, daha önce de gittiğimiz için bir bilgiye sahibiz aslında ama Siverek olayında hiçbirimizin bir bilgisi yok. Yani önceden de bir şeyimiz olmalı; işte, uzmanlarımızı dinliyoruz, değerlendirmeler yapıyoruz, değişik yorumlarla iç içe geçiyoruz. Değerlendirme yaptığımız için bence ailelerin... Ailelerin dinlenmesi değil zaten, orada okul müdürlerinin dinlenmesi yani Millî Eğitimin görevlilerinin dinlenmesi, Valiliğin, gerekirse savcılığın ki hani bir iddianame hazırlanıyor ortalıkta. Yani biraz daha zamana ihtiyacımız olduğu kanaatindeyim ama bütün arkadaşlarımız karar verirse zaten, ya uyacağız ya da ben gelmeyeyim, problem değil ama arkadaşlarımızın takdirine bırakıyorum. Yani geç kalmış bir durumumuz yok. Zaten geçen hafta da yapmış olduğumuz taziye ziyaretiyle bu konuya ne kadar önem verdiğimizi de ifade etmeye çalıştık, herkesle de bu konuyu görüştük. Geç kalınma değil ama sıkışık bir takvimimiz var, doğru yani bir şekilde bazı şeyleri sıkıştırmak zorundayız yani sıkıntılı bir süreçten geçiliyor. Bu arada, hani Meclis 1 Temmuzda falan da kapanmadı geçmiş dönemlerde, geçen sene de ondan önceki sene de hatta temmuzun sonunu gördük diye hatırlıyorum.

Onun için, programımızı yaparken önceden bir bilgimiz olursa biz de ona göre programlarımızı ayarlayabiliriz diyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Şöyle yapabiliriz Başkanım; arkadaşların 4, 5, 6, 7, 8'le ilgili hassasiyeti var, o hafta burada gerekli dinlemeler tamamlanır, yapılır, bir sürü dinleme yaparız iki gün, üç gün gerekirse; dedikleri gibi 12, 13, 14, 15 olur ama o hafta da sınav mı var?

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Ama sınav bizi ilgilendirmiyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Öğrenciler noktasında olur da o anlamda söyledim okullar, öğrenciler... Tamam yani ben tekrar söylüyorum, şuna dikkat etmemiz de...

Çok özür diliyorum.

Nazım Bey, buyurun.

NAZIM MAVİŞ (Sinop) - Başkanım, tabii, herkesin, hiçbir üyemizin eksik kalmayacağı şekilde bir program yapmak önemli ama bu mümkün değil açıkçası. Bayramdan sonraki ilk hafta sonu diyelim ki ben uygunum ama hocamız uygun değil, hocamızın uygun olduğu tarihte de bizim uygun olmadığımız başka programlar çıkabiliyor. Dolayısıyla, burada çok geciktirmeden de... Yani Komisyonun kurulması bir beklenti oluşturur dedik, hocalarımızı dinliyoruz, her birimizin zaten müktesebatı gereği de belli birikimleri, bilgileri, yaklaşımları ve politika teklifleri var. Bu açıdan, hani "Bu Komisyonda birilerini daha dinleyip, daha Komisyon çalışmalarını sürdürüp ondan sonra yapalım." demenin çok bir gerekliliği yok bence. O açıdan, bayramdan sonraki hafta da biraz saha yoğunluklarımızın -bayramda hepimiz sahada olacağımız için- az olduğu bir takvim. Mesela bir sonraki hafta için, işte Şenol Hocamızın "Yapalım." dediği bir sonraki hafta için ben uygun değilim, bir yurt dışı programımız var. Dolayısıyla, herkesin ortaklaştığı bir zamanı üretmek mümkün değil, gerektiği zaman neyse o zamanda yapalım derim. Her partiden, birden çok temsilci de var bazı partilerimizden dolayısıyla gelemeyen arkadaşlarımızın yerine partiyi temsilen gelecek arkadaşlarımız da mevcut diye düşünüyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, teşekkür ediyorum.

Başka söz isteyen, bu konuda fikri olan var mı? Tabii, prensip olarak hep beraber karar alacağız diye kendimi bağladığım için o noktadan zorlanıyorum.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Uyarız, uyarız.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Hafta sonu olmasının pratik bazı zorlukları olur mu?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yok, hayır, daha kolay oluyor, rahatlık oluyor en azından çalışma sistemlerinde, biz zaten tedbirli olarak gidiyoruz bütün ekibimizle. Yani hafta içerisinde falan da partilerin grup toplantıları var, şu var, bu var yani bu katılımın daha az olduğu bir zaman ama hafta sonları partilerin genel çalışmaları var.

Değerli arkadaşlar, tekrar tekrar aynı konuyu değerlendireceğim. O zaman iki tane tarih var; biri 5, 6, 7.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - 5, 6, 7, 8 mi Başkanım?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, pazartesi dâhil; 5, 6, 7, 8; cuma, pazartesi dâhil. Yani belki salıyı da ilave edebiliriz ama o kadar zaman olacağını... Gerek yok.

Bu iki tarihten birini oylarınıza sunuyorum... Başkana yetki verdiğiniz için Başkanın dediği...

Peki, 12, 13 olarak oy birliğiyle kararımız olmuş olsun.

Peki, teşekkür ediyorum.

Başka gruplarımızın bana verdiği isimlerden dinlemek istediğimiz hocalara zaman zaman ulaşmaya çalışıyoruz ama herkesin bir mazereti de çıkabiliyor değerlendirme noktasında. O noktada yine bir çalışma takvimi olarak şunu yapmayı ben özellikle sizin bilgilerinize sunmak istiyorum: Haftada iki gün olarak çalışalım ama bir gün toplantı yapalım, diğer bir gün de yapacağımız ziyaretleri değerlendirelim ama o ziyaretleri sabah programımıza koyacağız. Meclisin Genel Kurul çalışması içerisine koymayalım. Çarşamba günü yine bizim normal rutin toplantımız olsun, alacağımız kurum ziyaretlerinde de sabah olmak suretiyle ona göre onları ayarlamış olalım ama mecbur kalır da değişik zaman diliminde olursa ona da uyarız.

Evet, şimdi, değerli hocalarımıza ben söz vereceğim.

Evet, öncelikle Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Öğretim Üyesi olan Sayın Profesör Doktor Galip Yüksel Hocam, buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Doktor Galip Yüksel'in, ülkemizde yaşanan ve okullarda gözlemlenen şiddet olayları, nedenleri, bu süreçte yapılabilecekler ve meslek hayatında edindikleri ile bilimsel olarak kanıtlanmış konular hakkında sunumu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Değerli Başkan ve üyeler; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İsmim Galip Yüksel, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesiyim. Bu yıl da bizim üniversitemizin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümü. Üniversiteden de hepinize selam getirdim, onu da iletmek istiyorum.

Bugün benim yapacağım konuşma iki başlık altında fakat bunlardan muhtemelen bir tanesini sunma fırsatımız olacak, diğeri doküman olarak paylaşıldı sizlerle. Vakit olursa oradan da kısaca açıklama yapabilirim.

Şimdi, bugün anlatacağım konu, ülkemizde yaşanan, okullarda gözlemlenen şiddet olaylarıyla ilgili, aynı zamanda hepimizle ilgili. Bugün beni otuz dakika dinlemekle hepinizin cebinize bir şeyler koyarak bu salondan ayrılmanız gerekiyor. Ben genellikle konuşmalarımı, derslerimi bu amaçla yaparım. Klasik bir hikâye vardır: Köyün bir bölgesinde -bu dönem de biliyorsunuz, mantar mevsimi- çocuklar mantar topluyor, yetişkinin birisi seslenmiş "Çocuklar, bu taraftan mantar toplamayın çünkü zehirli, bu taraftan toplayın." Çocuklar karşılık veriyor, "Amca, biz biliyoruz, biz bunu satmak için topluyoruz, yemek için öbür taraftan mantar topluyoruz." Bu anlamda, ben de kendi inandığım, otuz küsur yıllık meslek hayatımda, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretimdeki meslek hayatımda edindiğim, bilimsel olarak kanıtlanmış ve süzülmüş konuları biraz sizinle paylaşmak istiyorum; umarım yararlı olur. Tabii, başlık ve süre konusunda tereddüt ettiğim için, biraz başlık fazla ama endişe etmenize gerek yok. Bu başlıkların hepsini tek tek anlatmayacağım, görevli arkadaşınız "Çıktı alınacak." dediği için metni biraz zenginleştirdim, değilse her metinde, her slaytta 5 tane kelime vardı, bu, doküman olsun diye biraz yazılar fazla, gözünüzü korkutmasın.

Şimdi, Türkiye'de herhangi bir sorun olduğu zaman belli refleksler gösteriyoruz ve kısa çözümler öneriliyor. Bu kapsamda, benim çok sevdiğim bir söz var, bu söz diyor ki: "Her karmaşık sorunun basit bir çözümü vardır, o da yanlıştır." Bu sözü merak ettim, araştırttım, söz 1920'li yıllarda söylenilmiş, sözün orijinali ekranda var: "Her insani sorun için her zaman iyi bilinen bir çözüm vardır; derli toplu, makul ve yanlış." Çoğu zaman bu durumu göz ardı ediyoruz yani basit çözümlerin sorunları çözeceğine inanıyoruz. Oysa bunları biraz daha ayrıntılı ele alıp incelemek gerekiyor. Özellikle şiddet olduğu zaman olayı sadece güvenlik zafiyetine indirgemek doğru değil. Bunun birazcık başka bir cephesini sosyoduygusal gelişim alanını ben öne çıkartıp açıklamalarda bulunmak istiyorum.

Şimdi psikolojinin konusu davranıştır, davranış bilimi olarak bilinir ve davranışın nedenlerini anlamamıza, açıklamamıza, kontrol etmemize ve gerekirse yordama yani tahmin etmemize yardımcı olur; psikoloji biliminin işlevi budur. Yani bir davranış varsa bu niye böyle, niye insan böyle davrandı, bundan sonra nasıl davranabilir, bunu nasıl regüle edebiliriz veya kontrol edebiliriz? Bu anlamda paylaşılan bilgiler daha çok psikolojinin verileri. Tabii, psikolojinin verileri ama bu verilerin de her zaman dikkatli kullanılması gerekiyor. Nedeni de şu: Japon asıllı Amerikan vatandaşı ünlü bir fizikçi var, diyor ki: "Dünyada iki şey hakkında çok emin konuşmamak gerekiyor; bunlardan bir tanesi evren, diğeri de insan beyni çünkü bunları araştırdıkça ne kadar az bilgi bildiğimizi fark ediyoruz." Davranış da böyle aslında, insan beyninin bir ürünü olduğu için çok kesin iddialarda bulunmamak gerektiğini düşünüyorum. Bir örnek vermek gerekirse, örneğin, insanlar niye saldırgan olur diye psikoloji literatürüne bakarsak farklı görüşler görüyoruz. Örneğin, psikanalitik kuram diyor ki: "İnsanlarda iki temel güdü var. Bunun bir tanesi ölümdür ve organizmayı inorganik aslına dönüştürmeye çalışır. Bu nedenle doğuştan böyle bir eğilimimiz vardır." Ayırıcı özellik yaklaşımı diyor ki: "Bu, bir kişilik özelliğidir, ayırt edici özelliktir. Bir çocuk 2 yaşında şiddet gösteriyorsa 20 yaşında da gösterecektir, 40 yaşında da." Böyle bir kuram var." Biyolojik yaklaşım diyor ki: "Saldırganlık kalıtsal bir eğilimdir, genetik olarak aktarılır." İnsancıl yaklaşım biraz daha anlaşılır, "İnsan uygun olmayan koşullarda, bağlamlarda yetiştirilirse şiddet yanlısı olur." diyor. "Saldırganlığın nedeni biraz çevre, bağlam, ana-baba tutumudur." Sosyal öğrenme ve davranış kuramı diyor ki: "Bunlar öğrenilir, model alınır. İşte, çevrede büyükler, yetişkinler bu sorunu nasıl çözüyorlar ise insanlar da bunu görerek tekrarlarlar." Bilişsel yaklaşım ne diyor? Bilişsel yaklaşım da diyor ki: "İnsanlar kendilerini tehdit altında hissettikleri zaman şiddete başvururlar." Şimdi, bu kuramların her birini açıklamaya kalksak saatler, haftalar alır, dolayısıyla da böyle farklı bakış açılarının olduğunu bilmek gerekiyor.

Saldırganlık genel olarak, hepinizin bildiği gibi, başkalarına zarar verme niyetiyle yapılan fiziksel ve sözel davranıştır. Çeşitleri var, nedenleri konusunda işte kimisi "Beyin kimyasından kaynaklanır." diyor, kimi "Vücuttaki hormonlardan kaynaklanır." diyor, kimi "Ortam, kişileri saldırgan yapar." diyor, kimisi -1939 yılında Yale Üniversitesinde yapılmış araştırma- diyor ki: "Kişiler engellenirse saldırgan olurlar." Bu gibi çok çeşitli açıklamaların olduğunu görüyoruz. Fakat her düşmanca duygu saldırganlık olarak karşımıza çıkmıyor; bunu da görmemiz lazım. Kimi insanlar böyle durumlarda saldırgan davranırken kimi bunu regüle edebiliyor, bu konuda da kesin bir şey söylemek zor. Ancak tetikleyici unsurlar ve bunları kontrol edici unsurlar hakkında da bilim veri üretiyor; bu konuda da elimizde veriler var. Örneğin, deniliyor ki: "Siz başkasının hâlinden anlamayı öğretirseniz insanlara -yani bizim alandaki deyimiyle empati- insanlar daha az saldırganlık gösteriler." gibi ya da etik bazı konular ya da kişi "Ya, ben bu eylemi gerçekleştirirsem ne olur?" falan diye davranışının sonucu hakkında düşünürse saldırganlığın engellenmesi mümkün.

Tabii, bunların nedenleri konusunda İbni Sina'dan işte Adler'e kadar farklı kişiler de görürsünüz. Bizim de çok sevdiğimiz değerli bilim insanı İbni Sina diyor ki: "Bu ne ahlaki bir zaaftır ne de tümüyle genetiktir. Bu insanlar birkaç değişkenin etkisiyle; çevre, genetik, yetiştirilme tarzının etkisiyle saldırgan olurlar." Freud'u az önce söyledik, Erich Fromm ya da Adler... Adler diyor ki: "Aşağılık duygusudur şiddetin kaynağı. Her insanda doğuştan aşağılık duygusu vardır; eğer bunu yüceltemiyorsa şiddetle, saldırganlıkla bunu tolere etmeye çalışır." Jung "Saldırganlık için aynaya bakın, kendi gölgenize bakın yani gölge arketipinize bakın; onunla yüzleşin, saldırganlığın kaynağı buradadır." diyor.

Şimdi buradan okullara doğru geldiğimiz zaman şunu görüyoruz ki okullarda şiddet gösteren öğrenciler ya okulun önceki öğrencisi ya da mevcut öğrencileri; bu ilginç yani neredeyse yüzde 90'ı ya okulun eski öğrencisi ya da yeni öğrencisi. Buradan merceği biraz okula döndürmemiz gerekiyor. Ya, tamam, toplumda, dünyada, ekranlarda, sosyal medyada şiddet var ama niye o okulda o öğrenciler bu işi yapıyor? Biraz okul bağlamında konuyu ele almak gerekiyor ve bu kişiler, o okulun öğrencileri ya da mezun öğrencilerinin bu işi yapacağı aslında ciddi anlamda bilinebiliyor, bunu biraz sonra ayrıntılandırabiliriz belki, hoca da anlatacak. Fakat bu kişilerin ortak özellikleri, bunlar önemsenmeyen insanlar yani dikkat ettiğimiz zaman gerek Amerika'da gerek Kıta Avrupası'nda gerek Rusya'da bu tür olaylara dâhil olan kişilerin ortalama özellikleri, bunlar çok fazla önemsenmiyorlar okulda, akranları arasında ya da diğer ortamlarda. Dolayısıyla da bunlar bir miktar, bu önemsenmemenin etkisiyle neredeyse işte patlamaya hazır bir balon konumuna gelip işte bir iğne işlevi görecek herhangi bir şeyle de... İşte bu silaha ulaşabilmek bir iğne işlevi görebiliyor ya da başka bir şey. Ve bu kişilerde bir şöhret arayışı da var. Bu konuyla ilgili hafta sonu bir kitap inceledim, yeni bir kitap, 2026 baskılı, Amerika'da çıkmış; önemli olma iç güdüsünü anlatıyor. Diyor ki: "Her insanda bir önemli olma içgüdüsü vardır. Bunu dikkate almaz isek bireysel ve toplumsal krizler yaşarız. Bunun politikada, sınıfta, iş ortamında farklı örneklerini görebiliriz."

Önemsenme krizinin biraz özelliğini dikkate alırsak arkadaşlar yani "Biz sadece hayatta kalmaya güdülenmeyiz, hayatta önemli olduğumuzu hissetmek isteriz. Bu bir temel ihtiyaçtır. Eğer bu temel ihtiyaç karşılanmaz ise bir şekilde sorunlar, düşmanlıklar ve diğer davranışlar ortaya çıkabilir." diyor.

İnsanlar niye önemsiz hissederler kendilerini? Literatür diyor ki: "Siyasi altüst oluşlar çok yoğunsa, kişilerin görüşleri çok fazla dikkate alınmıyorsa, kurumların dejenere edilmesi söz konusuysa, karizmatik figürler sokakta ya da başka ortamlarda izleyici bulabiliyorsa bu durumda o toplumda bir önemsenme krizinin yaşandığından söz edebiliriz." Bunu siyasi anlamda da kullananlar var. Örneğin, şu andaki Amerikan Başkanı "Bana oy verenler toplumda kendini önemsiz hissedenler." diyor. Literatürde böyle bir şey de var.

Mevcut durumda dünyaya baktığınız zaman önemli olduğunu düşündüğümüz kişiler kimler? Servet, güç ve şöhrete sahip olanlar çünkü onların önemli olduğu düşünülüyor. Altmış yıl önce üniversitelerin ilgili bölümlerinden uzmanların görüşlerine başvurulur, onlar dinlenirdi. Şimdi dikkat edin, parası olan, gücü olan insanlar Antik Yunan'daki tanrılar gibi her konuda görüş söylüyorlar. Biz son bir buçuk yıldan bu yana öğrencilerin eğitime olan inançları araştırmasını yapıyoruz. 2 yayınımız yurt dışında, şu anda yayınlanmadığı için adreslerini veremiyorum size. Orada şu çıktı...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Eğitime mi, öğretime mi?

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ, REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BÖLÜMÜ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Eğitime, genel olarak eğitime yani oran vermek istemiyorum ama ciddi bir oran inanmıyor. Bu çok tehlikeli bir durum. İşte bunun nedeni kısmen bu çünkü çocuk şunu biliyor ki: "Ben eğitimle zengin olamam, ün sahibi olamam, güç sahibi olamam." diyor. O zaman ne yapıyor? İşte, kendini önemsiz hissetmeye başlıyor ve başka alanlara yönelme olasılığı söz konusu. Bu

durumda sonuç, toplumda dayanışma zayıflıyor, bireyler yalnızlaşıyor, toplum atomize hâle geliyor. Ortak hedef ve değerler yerini sıfır toplamlı güç mücadelelerine bırakıyorlar yani kamusal dediğimiz kamunun zayıflaması söz konusu. Paran varsa... Ben bugün gözlem yapıyorum, çoğu üniversitede, değerli dinleyiciler, bir öğrenciyseniz ders arasında oturacağınız bir bank yok paranız yoksa. Banka oturduğunuz zaman garson geliyor "Ne istersiniz?" diyor çünkü üniversite kampüsleri ticari kuruluşlara parsellenmiş durumda. Bu durum hani yabancılaşma, önemsizleşmeyle ilgili somut bir örnek olduğu için anlatmak istedim.

Kurumsal sadakatin çöküşü, kültler ve komplo teorilerinin yaygınlaşması. Toplum kendini önemsizleştirdikçe komplo teorileri artıyor, her konuda komplo teorileri üretiliyor. Kurumsal sadakatin çöküşü, kurumlara güven zayıflıyor. Grup çatışmaları ve hınç, toplumsal değer erozyonu gibi bazı sonuçların insanları etkilediğini görüyoruz. Bunlar bazı kişileri nasıl etkiliyor? Bazı kişiler diyor ki: "Ben hiçbir şeyim, hiç kimseyim ama artık adımı hatırlayacaksınız." İşte, okul saldırılarında ortak özelliklerden bir tanesi bu. Bu kişiler diyorlar ki: "Biz hiç önemsenmedik, hiç dikkate alınmadık ancak şimdi beni hatırlayacaksınız bundan sonra." Ki önemli bir bölümü de bunların kendi hayatlarını da sonlandırıyorlar biliyorsunuz. Türkiye'dekinde olmadı bildiğim kadarıyla, değil mi Hilmi Hocam? Öldü ama o başka türlü bildiğim kadarıyla ama dünyadaki olan olaylardan büyük bir kısmı da kendini de öldürüyor. Şimdi düşünün, bir insan kendini de öldürüyorsa o zaman biraz düşünmek lazım yani bu intiharın dinamiği nedir? Yani kişiler önemsenmedikleri için... Bununla ilgili bir dizi de var, burada kaynaklarda yazdım, isteyen izleyebilir de bazı platformlarda. Özetle, önemsenmezsek ne oluyor toplumda? Siyasal radikalleşme, sıfır toplamlı rekabet yani Hilmi Hocam ile benim ortak bir ürünüm var, Hilmi Hocam alıyor ama benim hakkımı alarak zengin oluyor, yeni bir değer üretilmiyor ya da ben onun hakkını alıyorum, var olanı. Kurumsal sadakatin çöküşü, kültler ve komplo teorileri, grup çatışmaları ve hınç, toplumsal bölünmeler, şiddet ve katliamlar. İşte bu şiddeti, hani kadına yönelik, diğerlerini artık burada anlatmak istemiyorum çünkü bu kapsamımız dışında ama sizlerin biraz o konuya dikkatinizi çekmek de isterim yani sadece okulla sınırlı değil.

Bu kişiler önceden bilinebilir mi? Kesinlikle bilinebiliyor, istenirse bu kişileri olaylardan önce saptamak mümkün özellikle dijital teknolojilerin etkisiyle.

Bu süreçte okula odaklanalım dedik, okulda ne var? Bir açık müfredat var. Nedir açık müfredat? İşte, her dersin müfredatı. Bir de kapalı müfredat var. Kapalı müfredat çoğu zaman farkına varmadığımız ama açık müfredattan daha çok etkili olan bir müfredat, dolayısıyla da biraz şiddeti onunla ilişkilendirerek açıklamak istiyoruz. Mesela engellenme duygusu. Çocukları sırada bekletiyorsunuz anlamsız bir şekilde, hani anlamlı bekletmenin yeri var ama anlamsız bekletiyorsanız bu ne olabiliyor arkadaşlar? Şiddeti tetikleyen küçük de olsa bir değişken. Özsaygı sorunu ve kontrol paradoksu yani çocuk okulda kendisinin görülmediğini, dikkate alınmadığını düşündüğü zaman kendini daha fazla değersiz hissediyor, önemsiz hissedebiliyor. Ve sürekli kontrol etme gereği öğrencileri; işte sınıfta, koridorda, bahçede ya da diğer ortamlarda. Güçsüzlük ve güç devşirme. Bazı çocukların güç ihtiyacı var, bunu devşirmek için çaba gösterebiliyorlar. Kurumsal tahrik ve örtbas kültürü. Şimdi okulda olan olayları dokümante etmek, uzmanlarla konsülte edip çözmek yerine okul yöneticileri biraz kapatmaya çalışıyorlar. "Ya, işte kol kırılır, yen içinde kalır." örneğinde olduğu gibi, "Okulun adı lekelenmesin." ve benzeri gibi olumsuz model olma. Bunlar dikkat ederseniz hiçbir açık müfredatta yoktur ama dışarıda örtük müfredatta işleyen, çocukları etkileyen bir davranış.

Araştırma bulgularına baktığımız zaman bu kişilerin özelliği ne? İşte antisosyal davranış gösteriyorlar, düşük kaliteli arkadaşlıkları var yani suça, genç suçluluğuna bulaşmış, bulaşma riski olan kişilerle arkadaşlar, mağduriyet söz konusu, geçmiş dönemde istismarın, özellikle cinsel, fiziksel istismarın burada belirleyici olduğunu görüyoruz.

Pekâlâ, biz bu süreçte ne yapabiliriz? İşte öğretmen-öğrenci ilişkisindeki kalitesizlik var, düşük zekâ ile şiddet ilişkili, düşük başarı ile şiddet ilişkili. Böyle de bir açıklamalar literatürde söz konusu.

Şimdi, bu süreçte benim gözlemim, araştırmalardan edindiğim şey şu: Duygusal gelişimi, sosyal gelişimi biz biraz ihmal ediyoruz. Duygular bizim etkili karar vermemizi, yaratıcılığımızı, motivasyonumuzu, umut ve iyimserliğimizi doğrudan etkileyen bir değişken yani bir kişi duygularını ifade edebiliyorsa, duygularını adlandırabiliyorsa bu kişinin etkili karar vermesi, motive olması, yaratıcı olmasını beklemek mümkün. Bu anlamda bizim toplumumuzun, biraz, Doğu toplumlarının bu konuda sorunlu olduğunu ben de dâhil söylemek kolay. Niye? Çünkü bizler bu coğrafyada duyguları biraz ötekileştiririz, işte duyguları zayıflık, onu güçsüzlük olarak nitelendiririz. Hani bir şekilde duygusal olma fakat bazı insanlar vardır ki çevremizde duygularını ifade ederler, adlandırırlar; bu kişiler şanslı insanlardır bence. Niye? Çünkü bunlar duygularını motive eden, duygusal koçluk yapan ebeveynlerin çocuklarıdır. Bu kişilerin yaşamda daha başarılı olduklarını görüyoruz, daha az psikosomatik hastalık gösteriyorlar. Diğer grup ise, duygularını ifade etmeyen grup ise daha çok psikosomatik hastalık yaşıyorlar ve duygularını şiddetle ifade etme, saldırganlıkla ifade etme eğiliminde oluyorlar.

Bu anlamda şunu da düşünmeniz lazım, parantez içerisinde söyleyeyim: Hastanelere iğne atsanız yere düşmez. Niye acaba Türkiye'de bu kadar hastaneye gidiyor insanlar, hiç merak ettiniz mi? Benim kişisel görüşüm, duygularımızı ifade edemediğimiz için psikosomatik olarak "Omzum ağrıyor, belim ağrıyor, doktor bana bir çare." diye hastaneye gideriz, oysa sorun çok daha farklı. Öğrenciler için de böyle yani çocuklar anne-babalardan duygularını tanımayı, adlandırmayı, kabul etmeyi öğrenemez ise birer duygusal engelli olarak okullara başlıyorlar.

Biz bu sorunu bildiğimiz için yıllardır bu konuları anlattık ve 2020 yılında Millî Eğitime de kabul ettirdik. Bu amaçla okullarda sınıf rehberlik programı geliştirdik iki-iki buçuk yıl çalışarak ve bu programda kazanımların yüzde 65'ini sosyoduygusal gelişime ayırdık fakat gözlemlerim -2000 yılından bu yana kendi çocuğumuz gibi izliyoruz- bu program, Türkiye'de bakan değiştiği zaman bir önceki bakanın yaptıkları görülmüyor; çok üzülüyorum oysa otuz yıllık, kalbimiz ve beynimizle inandığımız çok güzel bir program hazırlamıştık, hâlâ yürürlükte fakat uygulanmıyor. Şunu iddia edebilirim: O program bugün uygulansa gerçekten bu olayların önemli bir kısmını minimize etmek mümkün. Daha mutlu, daha yaratıcı, daha etkili karar veren çocuklar yetiştirmemiz mümkün. Niye böyle diyorum? Şu anda bir araştırma yapsak sizlerle, okullardan kalan bir şey vardır, duygulardır. Okullarda öğrendiğiniz her şeyi unutursunuz, bir tek duygular kalır. Dolayısıyla da biz diyoruz ki okulları okul öncesinden 12'nci sınıfa kadar rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında sosyoduygusal gelişim, kariyer gelişimi, akademik gelişim alanında rehberlik hizmetlerine yer verilsin; bu konuda öğretmenlerde, özellikle yöneticilerde bir rehberlik anlayışı oluşsun. Ne yazık ki bunu gözlemlemek zor, özellikle yönetici konumundaki okul müdürlerinde ve diğer yöneticilerde bu anlayış olmadığı zaman, siz de takdir edersiniz ki Türk toplumu

hiyerarşiyi seven bir toplumdur yani yönetici bu işe kalbiyle ve beyniyle inanmadığı zaman bu tür uygulamalar ne yazık ki kâğıt üzerinde kalıyor oysa çok ciddi bir geliştirici, bu tür sorunları çözücü bir uygulama olarak programı geliştirdik; buna hâlâ inanıyorum, araştırmalar da bunu gösteriyor. Programımızın yüzde 65'i sosyoduygusal gelişim yani biz çocuğa şöhret olmayı okulda öğretebiliriz aslında, duygularını ifade etmeyi okulda öğretebiliriz, duygularını adlandırmayı okulda öğretebiliriz, duygularını tanımayı, kabul etmeyi okulda öğretebiliriz. Ben şu anda bu salonda beni dinleyenlerden de biliyorum ki çoğumuz duygulardan korkarız. Çocuğumuz ağladığı zaman, üzüldüğü zaman perişan oluruz "Ağlama kızım, ağlama oğlum; benim şöyle gücüm var, şunum var." Ya, oysa bırakın ağlasın, duygularını ifade etsin çocuklar; çok önemli bir özellik, bu hepimiz için de geçerli. Hani sizlerin de birey olarak bunları düşündüğünüz zaman bunların ne kadar önemli olduğunu görmeniz mümkün.

Pekâlâ, bu süreçte okulda bu işlemleri yapar isek ne yapılabilir? Ciddi anlamda çocukların sosyoduygusal gelişimlerine katkıda bulunabilir ancak yeterli olmayabilir. İşte ekolojik kuram var, başka kuramlara da baktığımız zaman toplumsal müdahalelere de gerek var deniliyor. "Bir kere, insanların yaşam kalitesini yükselteceksiniz." deniliyor yani bu önemli. Yani var olan kaynağı diğerinin aleyhine alıp diğerine aktarmayacaksınız, toplumda insanların yaşam kalitesini arttırırsanız engellenme duygusu azalır, dolayısıyla da şiddet göreli olarak azalacaktır.

Silah denetimi, saldırganlığın cezalandırılması, medyadaki saldırgan görüntüleri azaltma ya da farklı bir çerçevede sunma, bunun dışında kişiler arası müdahaleler. Deniliyor ki: "Anne-babayı iyi eğit." Gerçekten bir dönem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı başlattı ama sonradan anladığım kadarıyla yürütemedi. Ciddi anlamda anne-babanın eğitimi gerekiyor toplumda; özellikle çocuk yetiştirme, çocukla iletişim, duyguyu ifade etme, duyguyu kabul etme yani duygu koçluğu yapan ebeveyn olarak yetiştirilmesi gerekiyor. Toplumsal bağlantıları güçlendirme... Az önce söylediğim gibi, bir üniversite öğrencisi kampüsünde oturacak bir bank bulamıyorsa o çocuğa derste ne anlatırsanız anlatın etkili olma olasılığınız çok zayıftır, hangi değeri anlatırsanız anlatın çünkü çocuk dışarıda oturup soluklanacağı bir bank bulamıyorsa, öğrenciye hemen para, ne istersin, ne alırsın diye teklifte bulunuluyorsa toplumsal bağlantıları güçlendirmek biraz zor.

Biraz "empati" dediğimiz sosyal beceri kazandırılması. Bireysel müdahale ne? Kişilere önemli ölçüde öz farkındalık geliştirmek, duyguları geliştirmek, duyguları tanıma, ifade etme, öz düzenlemeyi geliştirme yani bunlar da yine sınıf rehberlik programında kazanım olarak var aslında. Bunun dışında düşmanca yüklemeler vardır; eğitim düzeyi düştükçe bunlar çok fazla, kişilere, gruplara, işte adına ön yargı dediğimiz... Bunlarla da baş etmek mümkün, bunların hepsi eğitim süreciyle çözülebilir. Yani ne değerli milletvekillerimiz acılı aileleri ziyaret etmek zorunda kalır ne de o aileler o acıyı yaşamak zorunda kalır. Ne diyor Yunus Emre: "Bu dünyada bir nesneye yanar içim göynür özüm / Yiğit iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi." Şimdi, o çocukların anne-babalarının durumunu -ben de 2 çocuk babasıyım- kelimelerle anlatmak çok zor, ki sizler de bunu biliyorsunuz. Dolayısıyla da toplumsal, kişiler arası ve bireysel müdahalelerle bunları çözmenin mümkün olduğunu düşünüyorum ben.

Okul düzeyine tekrar gelirsek, deniliyor ki: "Okulda çocuğa yoğun ilgi gösterin, çocuğu görsün öğretmen." Yani ben bakıyorum öğretmenlere, dersini anlatıyor, hemen evine gidiyor. Yani bir hekimin sabah sekiz buçuktan akşam beş buçuğa kadar hastanede olmasını istiyoruz, niye öğretmen arkadaşımız en azından birkaç saat daha fazla durmuyor? Yani ben düşünüyorum, her 10 çocuğa 1 öğretmeni danışman olarak atasak, o çocuklarla ayda bir kez toplantı yapsa "Çocuklar, nasıl gidiyor, hayatınızdan memnun musunuz, neler var, neler yok?" o kadar önemlidir ki. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki öğretmen süperstarlar kadar çocuğun üzerinde etkilidir yani bir süperstar kadar model alınabilecek bir şeydir.

Yoğun bireyselleştirilmiş ilgi yani biz çocuğu sadece yuvarlağı karaladığı bilişsel becerilerle ölçüyoruz; oysa şiir yazan, roman yazan, hikâye yazan, resim yapan, sporda ya da başka alanlarda ya da başka bir alanda başarılı olan her çocuğu görüp önemsememiz gerekiyor.

Toplum çapında çok kurumlu iş birlikleri. Burada yani söylememe bile gerek yok; işte Adalet, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve diğer kurumları; bunların ayrıntılı gerekirse algoritması çıkartılabilir.

Erken teşhis, müdahale. Amerika'da yapılan bir araştırmada okul öncesi çocuklarına ve ailelerine yönelik müdahalenin aynı, benzer semtlerde bulunan çocukların on dokuz yıl izlemesi bize şunu gösteriyor: Bu tür müdahale alanlarının suça bulaşma oranı oldukça düşük, madde kullanma oranları oldukça düşük. Bunların evlerine taziye ziyaretine gitmeye gerek yok çünkü bu çocuklar daha mutlu, daha keyifli, daha kendinden emin olarak öğrencilik yaşamlarına ve hayatlarına devam ediyorlar.

Ben konuşmamı burada tamamlamak istiyorum. Kaynaklar ekte. Burada vurguladığım en önemli değişkenin duygusal gelişim olduğunu ve bu konuda da hepimizin biraz düşünmesi gerektiğini söyleyerek sözlerime son veriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hocam, biz çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, diğer hocamızı da dinledikten sonra soru imkânı verelim. Belki birbiriyle ilişkili de olmuş olabilir.

Evet, şimdi Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı bünyesinde kurulan Orta Doğu ve Orta Asya Araştırmaları Enstitüsü Müdürü olan ve yine aynı zamanda TOBB Üniversitesinin Öğretim Üyesi olan Profesör Doktor Hilmi Demir Bey'e sözü vereceğim.

Buyurun.

2.- TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Profesör Doktor Hilmi Demir'in, Kahramanmaraş ve Siverek'teki vakalar, Türkiye'de son zamanlarda görülen farklı profilli okul saldırılarının ne anlama geldiği ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Sayın Başkanım, saygıdeğer vekillerim; ben de sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki Kahramanmaraş başta olmak üzere okul saldırılarında ölen öğrencilerimize, öğretmenlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza da acil şifalar niyaz ediyorum.

Sözlerime başlamadan önce, sanırım Şenol Hocam "Urfa'da Siverek hakkında pek bir şey bilmiyoruz." dedi.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Yani basında, açık kaynaklarda yok.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Şimdi, herhâlde benden duyacaksınız ilk defa bir şeyler. Ben konuşmamı tamamen bu iki vakaya odaklayacağım, hem Kahramanmaraş hem Siverek'teki Şanlıurfa vakasına odaklayarak aslında Türkiye'de son zamanlarda gördüğümüz farklı profilli okul saldırılarının ne anlama geldiğini anlatmaya çalışacağım.

Tabii, bu konudaki yaklaşımımın radikalleşme teorileri açısından önemli olduğunu ifade etmek istiyorum. Ben yaklaşık yirmi beş yıldır bireysel ve grup dinamiklerinin radikalleşmesi çalışıyorum, hem bunu teorik anlamda çalışıyorum hem Türkiye'de bunun ilk dersini verenlerdenim, hâlâ üniversitelerde bu konuda ders veriyorum, aynı zamanda da sahada farklı kurumlarda bu konuda oldukça fazla çalışmam bulunuyor.

Dolayısıyla aslına bakarsanız, bugün, isterseniz Türkiye'de okul saldırılarındaki artış eğiliminin -hocam da bahsetti ama- kısaca bir istatistiğini vererek başlayalım: Biz okul saldırılarını 2000 tarihinden itibaren Türkiye'de görmeye başladık. Bir zamanlar Batı'da, özellikle de Amerika'da bu konuda çok fazla saldırı olduğunu duyuyorduk elbette ki ama yavaş yavaş artık, maalesef, bu Türkiye'de de gözükmeye başladı. Tabii, bu, okul saldırıları dediğimiz zaman bunların içerisine şu anda genel anlamıyla biz, öğretmene yönelik saldırılar, çocukların kendi arasındaki kavgalar, bütün bunları da katıyoruz. O yüzden, bu saldırıların içerisinde farklı türdeki saldırılar da var ama son yıllarda, özellikle 2024'ten itibaren Türkiye'de değişen bir profile rastladık; bunu ben literatürde "manifesto bırakan toplu katiller" olarak isimlendiriyorum. Bu, Batı literatüründe çok var yani biraz sonra zaten ne olduğunu ifade edeceğim. Peki, şunu sorabilirsiniz bana: Hocam, bu manifesto bırakan toplu katiller ile okuldaki saldırılar ve şiddet birbirinden çok mu farklı ya da birisi daha mı önemli, diğeri daha mı önemsiz? Hayır, aslına bakarsanız, her ikisi de bizim açımızdan ciddi tehdit ve risk. Peki, o hâlde niye ayırıyoruz bunları literatürde? Ha, bunların oluşum mekanizmaları birbirinden farklı ve mücadele yöntemleri de birbirinden farklı olduğu için ayırıyoruz. Dolayısıyla, karşılaştığınız vakanın ne olduğunu anlamazsanız çözümü nerede arayacağımızı da maalesef bilemeyiz. O yüzden, muhtemelen, Komisyonun, bu açıdan hem genel anlamdaki okuldaki şiddeti hem de burada ifade edeceğim bu manifesto bırakan toplu katliam türü şiddeti ve eylemleri birbirinden ayıracak nitelikli uzmanlaşmaya ihtiyacı olacak.

O yüzden, isterseniz gelin, öncelikle hem Kahramanmaraş hem de Şanlıurfa Siverek'teki profillere kısaca bir bakalım çünkü bu profiller bizim bildiğimiz anlamdaki okul saldırılarından farklılaşan profiller olarak karşımıza çıkıyor. İsa Aras 14 yaşında, çok iyi İngilizce biliyor, aslında maddi durumu da gayet iyi bir ailenin evladı yani yoksul mahalleden gelen bir çocuk değil. Peki, inançları neler? İşte bizim açımızdan önemli hususlardan bir tanesi bu. Neye inanıyor? Çok enteresan. Biz bunu nereden öğreniyoruz? Bıraktığı manifestodan öğreniyoruz. Bu manifestonun bir kısmı basına sızdı, bir kısmı bizim çokça takip etmek zorunda kaldığımız Reddit gibi ya da diğer sosyal platformlarda paylaşıldı. Yabancılar paylaştı bunu mesela; bir kısmını Arjantinli arkadaşı paylaştı özellikle, ilişki kurduğu yurt dışındaki arkadaşları paylaştı. Dolayısıyla oraya baktığımız zaman karşımıza ilginç bir profil çıkıyor: Birincisi pedofil, İsa Aras bir pedofil. İsa Aras bir zoofil yani hayvanlara tecavüz etmekten hoşlanan, bunlardan konuşan birisi olarak karşımıza çıkıyor. İsa Aras bir "incel" yani neyi kastediyoruz? Kadın düşmanı. Dolayısıyla İsa Aras'ın aynı zamanda, toplumun bütün değerlerini, ahlaki değerlerini, yargılarını, toplumsal, dinî değerlerini reddeden bir profili var; eğitim sistemine karşı, sadist, kendisini çok zeki kabul ediyor, ailesinden nefret ediyor, akrabalarından nefret ediyor. Böyle bir profil karşımızda. O yüzden İsa Aras'ın profili bildiğimiz, normaldeki çok karşılaştığımız okul saldırganları profiline benzemiyor sayın vekiller.

Diğeri Ömer Ket, 19 yaşında. Onun da enteresan bir profili var: Nazi. Kendisinin de aynı şekilde bir manifestosu var. Basına çok fazla sızmadı bu ama benim yerelden öğrendiğim teyitli bir bilgidir bu. Onun da bir manifestosu var.

Şimdi manifesto ne, kısaca isterseniz izah edeyim: Manifesto bu tür katillerin günlükleri; ideolojilerini, takıntılarını, hedeflerini ve amaçlarını ifade ettikleri, kendisinden sonra da miras olarak bıraktıkları metinler. Bu tür metinleri özellikle hazırlıyorlar ve özellikle bu metinlere hemen hemen her şeylerini yazıyorlar.

Ömer Ket aynı zamanda İslamofobik yani İslam'a karşı felaket şekilde düşmanca niyet ve tavır benimseyen birisi. Şimdi, tabii, hakkında daha birçok bilgi var ama bunların birçoğu henüz daha basına düşmediği için paylaşmam doğru olmayacak. Yine Ömer Ket'in de aynı şekilde izolasyonda olduğunu; kendisi ile öğretmenlerini, okulunu, arkadaşlarını tamamen birbirinden ayırdığını, yalnızlık hissettiğini, toplumun bütün değerlerine yabancılaştığını görüyoruz.

Şimdi, buradaki en önemli sorunlarımızdan bir tanesi şu: Biz bu manifesto bırakan katillere ne zaman rastladık? Aslında biz manifesto bırakan katillere Türkiye'de daha önce de rastladık fakat dikkatlerimizi çekmedi. Bunlardan bir tanesine 12 Ağustos 2024 tarihinde Eskişehir'de Tepebaşı Camisi önünde çay bahçesi önündeki insanlara saldıran saldırganla rastlamıştık. Onun da bir manifestosu vardı ilginç bir şekilde. O yüzden, aslında Siverek ve Kahramanmaraş eylemleri Türkiye'de Eskişehir eyleminin bir devamı, yeni olan bir şey değil, sadece bizim buradaki en temel sorunlarımızdan bir tanesi şu, belki bunu dikkate almak gerekecek: Bu tür eylemleri ve bu tür saldırıları radikalleşme teorileri açısından çalışacak uzmanlık alanlarına sahip olmadığımız için maalesef bu konudaki eylemler ciddi anlamda gözlerimizden kaçıyor ve farkındalık oluşmuyor toplumda. Kahramanmaraş olayı olmasaydı muhtemelen yine bu kadar farkındalık oluşmayacaktı ve biz "Manifesto bırakan eylemci nedir?" sorusunu hep yanıtsız bırakmış olacaktık. Benim tahminim, sadece Eskişehir değil, bir sur saldırısı vardı, 2 kız çocuğunu -hatırlarsanız- katleden; o saldırıda da manifesto vardı. Ama yine söylüyorum: Bütün bunların hepsinin birleştirilerek bu eylemlerin ciddi anlamda ele alınacağı bir çalışma biçiminin oluşturulması şart.

Şimdi, manifestolarda ne görüyoruz? Aslında manifestolar bize hem bireyin radikalleşme hikâyesini yani "Nasıl radikalleştim ve buraya geldim?", ikincisi "Niye katliam yapıyorum, niye öldürüyorum?" sorularının cevabını veriyor. Bir defa yozlaşma teorisi çok temel bir teori. Bu tür manifestoların hepsinde yaşadıkları toplumu ötekileştiriyorlar, şeytanlaştırıyorlar ve toplumun bütün değerlerine öfke ve hınç duyuyorlar. Sadece topluma değil, aslında insan nefreti de var bu tür çocuklarda, insanı da sevmiyorlar. Sadece insanı değil, aslına bakarsanız ailesinden nefret ediyor, kendisinden nefret ediyor, toplumundan nefret ediyor ve en önemlisi, bütün çözümü şiddette görüyor. Şiddetin yüceltildiği, şiddetin tek çözüm olduğu, yok etmenin ve öldürmenin âdeta bir "PR"a dönüştüğü metinler var karşımızda.

Bir başkası ve bence en önemlisi, bunların düşmanlık gösterdikleri belirli kalıplar var. Bunların başında, mesela, "incel" dediğimiz kadın düşmanlığı en temel sorunlardan bir tanesi. Başka, pedofil. Sayın vekillerim, biraz sonra bu konuda dijitalde akan

platformlardan bahsedeceğim. Bakın, 13-14 yaşındaki çocuklar pedofili videoları paylaşıyorlar birbirleriyle. Bu, hem Türkiye'de böyle hem küresel dünyada böyle. Hani, küresel toplumda da böyle. Karşınızda şöyle bir sorun var: 13-14 yaşındaki çocuklar pedofili videoları paylaştığı zaman biz bunlara ne yapacağız? Polis tuttuğu zaman bunun karşılığındaki suç ne? Bunun cezası ne? Ne kadar içeride kalabilir ya da kalamaz? Fakat nasıl ıslah edeceğiz? En temel sorunlarımızdan bir tanesi. Polis tuttuğu zaman, iki gün sonra bunların hepsi dışarıdalar. Türkiye'de bu tür siteler işleten çocuklar onlarca kez alınıp alınıp salınmak zorunda kalıyor çünkü hukuk ve yargı sistemimiz bu konuda ciddi bir sorunla karşı karşıya ve bunu çözebilmiş değiliz.

Zoofili, belki duymuşsunuzdur, ben şahsen bazen dedim, acaba videoları getirsem mi diye de... Ne videoları seyretmeye bizim yüreğimiz dayanır ne sizlerin yüreği dayanır ne de bunların tabii, basın mensuplarıyla paylaşılması doğrudur. Hayvanlara işkence eden dünya kadar video var. Çocukların paylaştığı platformlarda bunlar yüzlerce, binlerce kez paylaşılıyor ve övülüyor bu tür eylemler. Neyle karşı karşıya olduğumuzu anlamanız açısından söylüyorum bunu. Dolayısıyla, hayvanlara karşı, toplumun değerlerine karşı, ahlaki yargılarına karşı müthiş bir hınç, öfke, nefret ve anarşizm var bu tür sitelerde.

O yüzden, biraz önce hocam da söyledi, bu benim yazılarımda da çok kullandığım bir modeldir, balon modeli. Biz balonun patladığı anı konuşuyoruz. Kahramanmaraş, Siverek'te bir balon patladı ama asıl mesele şu: O balon nasıl şişiyor? Eğer o balonun nasıl şiştiğini anlamazsak o balonun patladığı ana yoğunlaşmamız hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Bütün mesele balonun nasıl şiştiğini görebilmek ve o balon patlamaya hazır hâle gelmeden, tetikleyici balonu patlatmadan müdahale edebilmektir. O yüzden de bu tür yapılarda önleyici müdahaleler çok çok önemlidir.

En son söyleyeceğimi, hemen burada isterseniz baştan söyleyeyim: Polis bu işin en son ayağıdır, polisle önleme meselenin en son ayağıdır. Polislik olmadan önce yapılması gerekenler var. Asıl mesele, o yapılması gerekenleri yapabilmektir. Önleyici müdahale burada öne çıkar. Yoksa bizim aklımıza gelen hemen en önemli şey -bu olaylarda da oldu, hatırlayın- her okula bir polis, her okula bir özel güvenlikçi temin etmek ve dikmek. Sorunu çözer mi? Bu tür sorunları çözmez, özellikle karşılaştığınız sorunları çözmez.

O yüzden, peki, krizin birikimi nasıl oluyor? Aslında biz son perdeyi gördük. Radikalleşmede önemli bir kavram vardır, Peter Neumann bize onu öğretmiştir, der ki: "Bombanın patladığı an önemli değildir. 'Bomba patlamadan önce ne oldu?' sorusu önemlidir." Bu çocuk katliam yapmadan önce ne oldu? Birincisi ve en önemlisi, belki bu tür vakalar için dikkatle üzerinde gitmemiz gereken sorun dijital radikalleşme sorunudur, dijital radikalleşme. Bu çocukların paylaştığı hem Türkiye hem de küresel anlamda dijital ağlar var. Bu ağlar ciddi anlamda bu tür çocukları nihilist radikal gruplarla temasa geçerek besliyor ve balonun şişmesini hızlandırıyor, hızlandırıcı bir etkiye sahipler. Ha, balon son anda bir öfkeden dolayı patlıyor; birisine kızıyor, ailesine kızıyor, okuldaki hocasına kızıyor yani o anda, son öfke anında patlıyor ama o öfke anı sadece tetikleyicidir. Asıl mesele balonun şişme anıdır ve o şişme anında bizim gördüğümüz, bütün dünyada gördüğümüz bir nihilist ağ var ve enteresan bir şey söyleyeyim: Batı'da özellikle FBI ve Kanada istihbaratı bu konuştuğumuz vakaların hepsini terör eylemi olarak kabul ediyor. Bakın, şiddet değil, bireysel şiddet değil; bu vakaların hepsini terör eylemi olarak kabul ediyor ve terör suçu kapsamına sokarak araştırıyor.

Şu gördüğünüz tablo, hem dünyada hem Türkiye'deki biraz önce bahsettiğim dijital radikalleşmeyi hızlandırıcı ağlardan oluşuyor. Discord var, çok meşhur, biliyorsunuz bunu ama aynı zamanda, mesela, Türkiye'de duyduğunuz C31K diye bir grup vardı. Bu gruba sürekli 2024'ten itibaren kaç kez operasyon yapıldı ve her operasyondan sonra yeniden kuruldu. 13-14 yaşındaki çocuklardan içeride konuşulanlar, 13-14 yaşındaki çocukların içeride konuştuklarını inanın seyrettiğiniz zaman benim gibi uykularınız kaçar, uyuyamazsınız, gözünüze uyku girmesi mümkün değil, paylaştıkları videoları seyrettiğiniz zaman uyuyamazsınız. O çocukların birer katil, seri katil olmamasının imkânı yok, o videolarla sürekli yaşayan, sosyal çevrede yaşayan çocukların. Ha, diyeceksiniz ki bana "Hocam, Kahramanmaraş'taki, Siverek'tekilerde böyle izler var mı?" E, Urfa Siverek'e giderseniz size emniyet müdürleri anlatırlar bunu, var mı yok mu? Ha, benim kanaatim var ve bulunduğu manifestolarda var çünkü, manifestolarda var.

Bu çocuklar sadece Türkiye'de birbirleri arasında konuşmuyor, uluslararası bir ağ var, bir kötülük ağı var, bu kötülük ağının içerisinde dünyada hiç yoksa 4-5 milyon çocuk var. Türkiye'de de on binlerce çocuk var. Bunlar sürekli gelerek okul baskını yapmak, insan öldürmek, hayvanlara tecavüz etmek, küçük çocuklara tecavüz etmek; bunları konuşuyorlar sayın vekillerim. Evde, odasında, bilgisayar başında çok masum olarak gördüğünüz ve "A, ne kadar güzel, benim çocuğum oyun oynuyor." dediğiniz çocuk o bilgisayarın içinde nihilist radikal ağların içerisinde âdeta radikalleşiyor. Ha, bununla şunu kastetmiyorum, belki bana şöyle sorulacak sorular gelebilir, hemen cevaplayayım: "Ya, Hocam, bunlar doğrudan dışarıdan mı yönlendiriliyor?" Hayır, kastettiğim o değil. Bir örnekle açıklayayım isterseniz: İzmir'de 16 yaşında bir IŞİD'limiz vardı, değil mi? Karakol bastı, 3 tane çocuğu öldürdü. Bu çocuk nasıl IŞİD ideolojisiyle enfekte oldu? Video seyretti. Neyin videolarını seyretti? IŞİD'in videolarını. Nerede gördü? Dijital ortamda. Zaten IŞİD bunları her yerde yayıyor, platformda var. Türkiye'deki Selefi vaizleri dinledi. Gitti, onların sohbetine katıldı mı? Hayır, katılmadı. Onlarla bire bir karşılaştı mı? Hayır, karşılaşmadı, adamları hiç görmedi bile ama videolarını seyretti ve sonuçta o ideolojiyle enfekte oldu, gitti, karakola saldırdı. Bu çocuklar da o bilgisayar başında enfekte oluyorlar. Kastettiğim bu. Bu radikal ağlardan enfekte oluyorlar. Yoksa doğrudan yurt dışından falan "Git, sen okul bas, öldür, şunu yap." denmiyor. Burada bu dijital ağlar ciddi anlamda ne yapıyor? Hızlandırıcı ve birbirleriyle manifestolar aracılığıyla konuşuyorlar. Bir örnek getirdim size -daha iyi anlaşılsın- bu Arda Küçükyetim kimdi? Eskişehir'deki katildi. Hani Eskişehir'de caminin avlusunda oturan insanları bıçaklamıştı, manifesto bırakmıştı, garip bir şey giymişti ya bu çocuk. Bakın, bu çocuk manifestoda Avustralya'daki bir seri katili referans alıyor Jordan Patten diye. Sonra ne oluyor biliyor musunuz? Amerika'da Samantha diye bir okul katili de Arda Küçükyetim'i örnek alıyor ve ona selam veriyor manifestosunda. Ta Amerika'da, Arda Küçükyetim'i hiç görmeyen birisi Arda Küçükyetim'in eylemini kopyalıyor ve ona selam yolluyor. Bu da yetmiyor, Amerika'da Solomon diye yine, 15-16 yaşındaki bir çocuk Arda Küçükyetim'i yine selamlayarak okul katliamı yapıyor. Bunların hepsinin birbirlerine ilginç bir şekilde dijital, sanal ortamlardan selamları var ve skor yenileme iddiaları var. Skor yani şu: Sen 10 kişi mi öldürdün? Ben senin skorunu geçeceğim, ben yarın 15 kişi öldüreceğim. Bunları da yazıyorlar ve bunları kendi dijital ortamlarında bırakıyorlar. Ha, niye bırakıyorlar? Çünkü ünlü olmak istiyorlar, çünkü isimlerinin geride kalmasını istiyorlar, yarattıkları anarşizmin, radikalizmin, nihilist radikalizmin liderleri olarak anılmak istiyorlar. O yüzden, Batı bunları birer terör eylemi olarak isimlendirmeye başladı. Kalıcı olmak istiyorlar ve daha sonra arkasından gelecekleri de etkileyerek, bizi devam ettirin, bu

saldırılarımız devam etsin, bunun devamı gelsin istiyorlar. O yüzden, anlayacağımız şu: Birincisi, saldırılar anlık öfke patlamaları değil. Evet, travma var, dışlanma var, doğru ama o travmanın, dışlanmanın daha arkasında yatan derin bir yapı var, örgütlü şiddet. Bu normal bir şiddet, bireysel şiddet değil. O yüzden, bunları bireysel şiddet olarak algılarsak, benim kanaatim, bir uzmanı olarak söyleyeyim, hata ederiz. Bu bireysel bir şiddet değil, bu örgütlü bir şiddetin bireysel dışa vurumu. O yüzden, okul koridorlarını aşan ve aslında uluslararası ağlarla da ilişkili kurulan nihilist bir radikalleşme ağı var dünyada, o rüzgâr geliyor bize. Bunu bir moda gibi düşünün, bir kültürel moda gibi düşünün, bize de geldi o rüzgâr. Sadece bize gitmedi, Japonya'ya gitti, Azerbaycan'a gitti, bakın, dünyanın birçok yerinde bu tür saldırıları biz görmeye başladık çünkü birbirlerini kopyalıyorlar, birbirlerinin izini takip ediyorlar. Ha, peki, önlenemez mi? Hocam bahsetti, önlenebilir. Niye? Çünkü her birisi eylemden önce sızdırıyor, "sızdırma" dediğimiz bir kavram var literatürde. Yani ne demek? Nasıl eylem yapacağını, nerede yapacağını, ondan sonra, hatta hangi silahları kullanacağına dair bütün hepsini yazıyor, dijital ortama yüklüyor, bu ortamda kendisi gibi olan çocuklarla bunu paylaşıyor, anlatıyor ve giderken de anında canlı yayına başlıyor çoğu, eylemini çekiyor, videosunu yayınlamaya başlıyor. O yüzden, bizim karşımıza gelen en önemli şeylerden bir tanesi bu sızdırma, buna değineceğim. Hatta şöyle yapayım isterseniz, hemen burada değineyim bu sızdırmaya çünkü önemli -aldığım bir not var- çünkü hocam da bahsetti bundan.

Sayın vekillerim, burada önemli olan şu -biz de konuştuk bunu, hatırlayın- peki, bu sızdırılmış eylemin kim farkına varacak, bunu kim anlayacak? Biliyorum, hemen şöyle düşünebilirsiniz: Ne var ki bunu herkes anlayabilir. Hayır, herkes anlayamaz. Önce, birincisi uzmanlık işidir. Bakın, uzmanlık işidir. Bir sembolün, simgenin ne anlama geldiğini uzmanı anlar. Mesela, bu çocukların bıraktığı bir sürü dijital belge var. Bu belgelerle ilgili benim de görüşüme yer yer başvurulur. Oradaki armalar, semboller, inanın, bizde maalesef, Emniyet birimlerimiz dahi doğrudan anlayabilecek uzmanlıklara sahip değildir yani bir armanın Nazi arması mı olduğu, yoksa "O9A" diye bahsettiğimiz Dokuz Açı Tarikatının sembolü mü olduğunu anlamak başka bir uzmanlık alanıdır.

Türkiye'de şu anda, mesela, okul saldırılarında rastlanan birçok farklı sembol ve simgeler vardır. Bunların bir kısmı Nazilere aittir, bir kısmı Dokuz Açı dediğimiz, çok uluslararası bir tarikata aittir. Biz tarikat diyoruz bunlara da bunlar gençlik anarşist grupları ama bunların kullandığı sembolleri anlamak bile bir uzmanlık alanıdır; kullandığı kitapları, kullandığı isimleri, hepsini anlamak bir uzmanlık alanıdır. Peki, bu tür uzmanlıklara sahip miyiz? Değiliz.

Türkiye'de "radikalleşme" kavramı bile 2015'te bizimle birlikte başlamasına rağmen şu anda Türkiye'de radikalleşme diye bir uzmanlık alanı yok, uzmanımız da yok, yetiştiremiyoruz da. Belki bu Komisyonun Millî Eğitime ve YÖK'e yapacağı en büyük baskı, bu konuda uzmanlık alanlarının bir an önce Türkiye'de oluşmasını sağlamak olacaktır. Bu müthiş bir katkı olur şahsen.

Daha net söyleyeyim: Mesela, elli yıl terörle mücadele eden bir devlet olarak terör psikologlarına sahip değiliz. Terör psikolojisi diye bir alanımız yok bizim, böyle bir bilim dalımız da yok. Üniversitelerde terör ve güvenlik alanları ayrı bir uzmanlık ve bilim dalı olarak kabul edilmedi hâlâ. Polis Akademisinde var, Millî Savunma Üniversitesinde var, o kadar. Ama bizim acilen diğer üniversitelerde de bu tür branşlara, bu tür bölümlere ihtiyacımız var. O yüzden, okulda sızmayı anlayabilecek psikoloğun bu konuda yetişkin ve yetkin olması lazım, liyakate ve ehliyete sahip insanlardan oluşması lazım. Yoksa ne olur biliyor musunuz? Her önüne geleni saldırgan olarak bir müddet sonra aldığımız ve ciddi anlamda baskı kurduğumuz yapılar oluşmaya başlar. Bu da çocukları ciddi anlamda, en azından bir müddet sonra konuşmamaya sevk eder.

Hadi sızdı, buldunuz. Bu bulduğunuz şeyin nasıl bir tehdit oluşturduğunu değerlendirecek olan kim, kim değerlendirecek bunu okulda? Bir öğretmen mi, bir psikolog mu, bir sosyal çalışmacı mı, bir PDR'ci mi? Peki, bunların bu alanda herhangi bir uzmanlıkları ya da yetişmişlikleri var mı? Maalesef o da yok. O yüzden, hani diyoruz ya, sızıyor, evet, doğru, tespit ediyor, evet, doğru ama Batı'da bu konuda çok ciddi anlamda enstitüler kurulmuş, bilim dalları kurulmuş, uzmanlıklar kurulmuş, bunlar ayrı ayrı çalışılıyor. Okul polisliği bile ayrı bir uzmanlık alanıdır, herkesin yapacağı bir meslek değildir mesela. O yüzden, okulda şiddeti önleyeceksek, okuldaki sızmayı kavrayacaksak o sızmanın anlaşılacağı uzmanlıklara da sahip olmamız lazım. O yüzden, yeni bir yapıyla karşı karşıyayız, eski paradigmayı değiştirmek lazım. Neydi eski paradigma? Aniden çıldıran, cinnet geçiren sorunlu çocuklar, fakir çocuklar, ailesel olarak daha aşağı çocuklar şiddet işler; hayır, değil. Batı'da da öyle, İsviçre'de de var. Sadece yoksullar, sadece ekonomik olarak dışlanmışlar, sadece akademik olarak başarısızlar işlemez, çok zeki çocuklar da ciddi anlamda büyük katliamlar yapabiliyor artık. O yüzden, fail, küresel nihilist ağlara bağlı, planlı hareket eden yeni radikaller, bunlar genç yeni radikaller. Kahramanmaraş öyledir, Siverek öyledir, Eskişehir öyledir, İstanbul saldırısı öyledir; bunların hepsinin kategorisi hemen hemen birbirine çok benzer.

Motivasyon anlık öfke, basit ergenlik hezeyanları... Hayır, daha farklı; şöhret arayışı, hızlandırıcı ideoloji, hızlandırıcı etki çok daha fazla öne çıktı. Çözüm, sadece dış kapı güvenliği, asayiş ve dedektörler; hayır, değil. Psikolojik erken uyarı sistemi, dijital istihbarat bütünlüğü, elbette ki okullarda şiddete karşı, zorbalığa karşı -hocam bahsetti zaten- ciddi anlamda bir ön alıcı programlar geliştirmek. Ama bunların hepsinin bütünleşik, birbiriyle eş zamanlı ve bir arada oluşacağı yapıyı kurmak zorundayız yani aşama aşama bütün yapıyı geliştirmek zorundayız.

Sorun kompleks olduğu için çözüm de tek başına bir yerde aranmamalı, çok kompleks, katmanlı bir çözüm kurmak zorundayız. Niye? Radikalleşme süreci artık farklılaştı, dünün güneşiyle bugünün çamaşırı nasıl kurutulmuyorsa dünün algılarıyla ve dünün teorileriyle bugün karşılaştığımız bu yeni sorunları çözmek maalesef mümkün değil. Yani biz artık bu çocukların bilgisayar oyunlarında avlandığını görüyoruz, bilgisayar oyunlarıyla terörize olduğunu görüyoruz; bu çocukların artık silah, şantaj, hırsızlık, siber suçlarla çok ciddi anlamda yönlendirildiklerini görüyoruz; bu çocukların artık şiddete karşı duyarsızlaştığını görüyoruz. Hocam duygudan bahsetti de bu çocuklarda duygu ölüyor, o videoları seyretseniz zaten bir müddet sonra sizin de duygularınız, insanlık onurunuz ölür yani o videoları seyredip de insan kalmak mümkün değil. Bunlar daha henüz 13-14 yaşında çocuklar sayın vekiller, 13-14 yaşında çocuklar o ağır videoları seyredip insanlık onurlarını kendi elleriyle öldürüyorlar ve bir müddet sonra hissizleşiyorlar zaten, duygusuzlaşıyorlar. O yüzden, çok katmanlı bir savunma planına ihtiyacımız var ama bence en önemde, en başta yapılması gereken şey dijital istihbarat. Belki biraz güvenlikle çok fazla ilgilenmemden olacak, gerçekten öyle ama bu C31K'nin başına gelenleri de gördüğüm zaman artık öyle demek zorundayım maalesef, ne yapıp yapıp bu tür gruplarla mücadele edebilecek ve hukuki olarak bu tür yapılarda oluşacak suçları önleyecek yeni düzenlemelere ihtiyacımız var çünkü çocuk "Ne olacak ki, bu videoları paylaşırım,

12-13 yaşındayım, karakola giderim, ifade veririm, arkasından salıverilirim; ne var bunda?" dediği andan itibaren cezasızlık algısı, ıslah edememe sorunu büyüterek, katlayarak devam ettiriyor. Yani siz bataklığı kurutmadan sivrisineklerle mücadele edemezsiniz ve dijital mecrada görmediğimiz, dikkat etmediğimiz, belki hiç rastlamadığınız, adını dahi duymadığınız çok büyük bir bataklık var. Birazcık o dünyayla ilgilenmek lazım, o dünyayı görmek lazım.

İkincisi, erken müdahale sistemi. Bu sızdırma meselesi çok önemli, hepsi sızdırıyor, o yüzden şiddet geliyorum diyor aslına bakarsanız, vaka geliyorum diyor ama biraz önce dediğim gibi, burada önemli olan onu görebilecek uzmanlıklara sahip olmak çünkü bu herkesin görebileceği, anlayabileceği bir şey değil, Allah kimsenin başına vermesin, inanın kolay bir şey değil. Hani bazen aileleri de "Ya, niye görmedin çocuğu?" diye suçluyoruz ya... Bakın, katliam yapan bazı çocuklar vardır ki inanın böyledir... Mesela, IŞİD vakasında İzmir'deki 16 yaşındaki çocuk... Ya, bazen de aileler çocuğun değişimini gerçekten anlayamayabilir yani çok açık, net vermeyebilir bunu çünkü bu çok uzmanlık işidir, bir uzmanın temas etmesi lazım oraya, bu işi bilen birisinin temas etmesi lazım. Eğer buna temas etmediyse "Ya, niye görmedi, öğretmen niye anlamadı?" Öğretmenin işi değil ki, öğretmen onun beyninden geçen o bütün hezeyanları, o bütün radikalleşme süreçlerini anlamak zorunda değil, anlayamaz da zaten; bu, bambaşka bir şey.

Tabii ki bütüncül bir direnç lazım -onu hocam da söyledi- okul, aile, devlet, teknoloji dörtgeninde bu zehirli dijital oksijeni kesen bir dayanıklılık ağının örülmesi gerekir; maalesef, o da dikey hiyerarşiyle değil yatay hiyerarşiyle olur. Aile Bakanlığı, Gençlik Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, bütün bunların yatay hiyerarşide birbirlerine sorumluluk yükleyebilecekleri bir sistem kurmak gerekir. Dikey hiyerarşide sorunlar çözülmez çünkü bakanlıklar birbirlerine karşı sorumlu değillerdir, o yüzden her bakanlık kendi içinde sorumludur. E, böyle olduğu zaman da yatay hiyerarşi gelişmez, yatay hiyerarşi gelişmediği zaman da sorunlar hep kapıda bekler. O yüzden, bizim özellikle bu meselelerle ilgili yatay hiyerarşi geliştirecek, sorumluluk yükleyecek bir yapı kurmamız şart diyeyim, sözümü burada bitireyim, sanırım soru faslında devam edeceğiz.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli Hocam, zatıalilerinize, hem Galip Hocama hem size çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten insanların bazen tüylerinin diken diken olduğu bilgileri duymak bizi hem üzüyor hem de bunları konuşuyor olmak inşallah çözüm noktasında da bizi umutlandırıyor diye düşünüyorum.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) Görüşmeler (Devam)

2.- Profesör Doktor Galip Yüksel ve Profesör Doktor Hilmi Demir'in yapmış oldukları sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben söz isteyen arkadaşlara buradaki istem üzerine söz vereceğim.

Şenol Hocam, söz sizde, buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdiden arkadaşlarımıza da sabır diliyorum, biraz uzun olabilir sorularım.

Her 2 hocamıza da ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Galip Hocam, sosyoduygusal gelişim ve önleyici yaklaşımlar konusunda çok güzel öneriler de getirdi, çok da önemli bir konu olduğuna inandığım için... Ama size daha çok PDR konusu üzerinden sorularım olacak. Hocamın da daha önce "Eskişehir'den Kahramanmaraş'a" diye bir makalesini okudum, bugün anlattıkları da bu çerçevedeydi zaten.

Sorularım kafamda da hazır, notlarım da var. Şimdi, Galip Hocam, Türkiye'de rehberlik servisleri bugün koruyucu, önleyici bir sistem gibi mi çalışıyor, yoksa kriz çıktığında müdahale eden bir yapı hâline mi geldi; onu sorayım. Bunun temel nedeni personel eksikliği mi, mevzuat mı, yoksa okul kültürü mü? Ben soruları sorayım beklemeden, hepsine belki cevap vermeyebilirsiniz ama en azından yazılı olarak o sorulara cevap almak isteriz.

Yine, bir psikolojik danışmanın çok sayıda öğrenciyle irtibatlı olması, onlara bakması, dinlemesi sağlıklı bir erken risk takibini imkânsız hâle getirir mi? Dünyadaki ideal öğrenci ve uzman PDR oranı nedir, bizde şu andaki durumu nedir, biliyor musunuz? Okullarda rehber öğretmenlerin asli işi psikolojik danışmanlık mı oldu, yoksa bürokratik görevler mi ağır basıyor?

Yine, şiddete eğilimli çocukların en kritik ortak özelliği nedir; öfke mi, yalnızlık mı, değersizlik mi? Sizden önce de 4 hocamızı dinledik, gerçekten hepsi birbirinden değerli sunumlar yaptı. Yine, Nilüfer Hanım'ın bir sunumunda; görünmez öğrenci profiline benzer şekilde, okuldan psikolojik olarak kopan öğrenciyi PDR uzmanı hangi davranışlardan anlayabilir? Akran zorbalığı yaşayan çocuklarda ilerleyen dönemde saldırganlaşma veya radikalleşme riski ne kadar büyüktür?

Yine, pozitif ebeveynlik eğitimi sizce devlet politikası hâline gelmeli mi? Biliyorsunuz, pozitif ebeveynlik ceza ve korku yerine karşılıklı saygıya dayalı, sağlıklı bir iletişimi ifade eder. Özellikle riskli bölgelerde zorunlu olarak ebeveyn eğitimleri uygulanmalı mı? Aile desteği ve ebeveyn katılımı üzerine çalışmalarınız var, biliyorum; Türkiye'de ailelerin okul rehberlik sürecine katılımı neden zayıf kalıyor sizce? Çocukların duygularını ifade etmeyi öğrenememesi ileride şiddet davranışlarına dönüşebilir mi?

Evet, PDR uzmanlarının dijital radikalleşme -hocanın da ifade ettiği gibi- ve siber zorbalık konusunda ayrıca eğitilmesi gerekir mi? Okul aidiyetini güçlendiren en önemli psikolojik unsur sizce nedir; öğretmen ilişkisi mi, akran ilişkisi mi, başarı hissi mi?

Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisi bugün okul şiddetini azaltmak için yalnızca bir yasal düzenleme yapacak olsa öncelik hangi alan olmalı Hocam?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şenol Hanım, o kadar soruyu ne kadar aklında tutarak cevap versinler?

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Notlarım var.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Verecek misiniz onları?

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Evet. Kayıtlara geçiyor Hocam.

Her okula tam zamanlı psikolojik danışman zorunluluğu getirilmeli mi? RAM'ların yani rehberlik araştırma merkezlerinin mevcut yapısı okul şiddeti ve psikososyal riskleri izlemekte yeterli mi? Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde ulusal bir psikososyal risk izleme sistemi kurulmalı mı?

Bunlar Galip Hocamaydı, esas uzun sorular Hilmi Hocaya. Yani sıkılmadınız inşallah.

Evet, Hilmi Hocam, size sorayım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hocaları düşündüğüm için şey yapıyorum.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Yok, bunlar bizim raporumuz için önemli olduğuna inandığım sorular.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok doğru. Yazılı olarak da verelim hocalarımıza.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Onu da söyledim baştan Sayın Başkan.

Evet, Hocam, sizce bugün Türkiye'deki çocuklar, gençler ideolojik olarak mı radikalleşiyor, yoksa anlamsız, yalnızlık, dışlanmışlık ve öfke üzerinden mi sürükleniyor? Gençlerin kendilerini değersiz hissetmesinde toplumdaki kutuplaştırıcı dilin etkisi var mı? Bugün siyasette, medyada ve sosyal medyada kullanılan kutuplaştırıcı dilin bu gençler üzerindeki etkisini neden yeterince tartışamıyoruz?

Yine, bu saldırılarda gerçekten yeni bir ideoloji mi var, yoksa dijital çağın yeniden paketlenmiş yabancılaşma ve psikopatoloji sorunları mı var? Manifestoların birbirine referans vermesi üzerinden küresel bir ağ tespiti yapıyorsunuz, yaptınız bugün. Peki, bu atıflar gerçek örgütsel bağı mı gösteriyor, yoksa internet çağında taklit kültürünün doğal sonucunu mu; akademik olarak bunu nasıl ayırıyorsunuz?

Bir makalenizde şiddetin ideoloji değil amaç hâline geldiğini söylüyorsunuz ancak aynı zamanda nihilist hızlandırmacılığın sistem karşıtı ideolojik bir meta yapı olduğunu savunuyorsunuz. Şiddet amaçsa bu yapıyı ideolojik olarak tanımlamak teorik bir çelişki olmuyor mu? Yine, makalenizde, Discord, Telegram, Roblox, TikTok, Minecraft gibi alanların radikalleşme zemini olabileceğini söylüyorsunuz. Peki, devletin çocukları koruma refleksi ile dijital özgürlükler arasında çizgiyi nereden çekeceğiz? Şimdi, Minecraft'ı mesela benim torunum da oynuyor, sizin çocuklarınız ve torunlarınız da oynuyordur eminim. Şimdi, Türkiye'de gençleri radikalleştiren en büyük unsur nedir; aile zayıflığı mı, sosyal medya mı, yalnızlık mı, şiddet kültürü mü? Bu olayları bireysel psikolojik sorun olarak mı görüyorsunuz, yoksa küresel dijital ağların etkisi daha mı belirleyici? Eğer bu saldırganlar gerçekten küresel nihilist ağların ürünü ise o zaman yalnızca polisiye tedbirlerle değil, eğitim sistemi, aile yapısı, dijital ekonomi ve sosyal medya algoritmalarıyla da mücadele edilmesi gerekmiyor mu?

Okullarda rehberlik servisleri ve psikolojik danışmanlık sistemi sizce bu yeni tehdide karşı yeterli mi? Öğretmenler ve okul idarecileri böyle bir risk taşıyan öğrenciyi nasıl fark edecekler?

Türkiye'de kolluk kuvvetleri ve istihbarat birimleri bu yeni nesil dijital radikalleşmeye karşı yeterince hazırlıklı mı? Sizce mevcut mevzuat bu tür örgütsüz ama dijital bağlantılı şiddet tehdidini önlemekte yeterli mi? Dijital platformların sorumluluğu sizce nerede başlamalı, özellikle çocukların korunması konusunda hangi adımlar atılmalı?

Siz sınır ötesi dijital ağlardan bahsettiniz biraz önce, Türkiye'de bu ağlarla mücadelede teknik ve insan kaynağı açısından yeterli kapasite var mı? Sizce Türkiye'de önümüzdeki dönemde okul güvenliği konusunda hangi somut tedbirler alınmalı? Çünkü bizim raporumuza da yansıyacak bunlar.

Kahramanmaraş'ta, Siverek'te ve diğer yerlerde fail çocukların ortak özelliklerine baktığımızda aile yapısı farklı; dijital yalnızlık mı, okul dışlanması mı, yoksa algoritmalar daha mı belirleyici? Bunları da değerlendirmek lazım. Sosyal medya şirketlerinin algoritmalarının çocukları daha sert içeriklere sürüklediğini düşünüyor musunuz, eğer düşünüyorsanız Türkiye'de bunun denetimi neden yapılamıyor? Biraz önce bahsettiniz aslında bazı konularda, siber istihbarattan bahsettiniz.

Notlarım olduğu için böyle arka arkaya soruyorum Sayın Başkan, kusura bakmayın.

Yeni nesil çetelerin çocuklara yedek aile sunduğunu o makalenizde okumuştum. Bu durumda bugün Türkiye'de en büyük eksiklik güvenlik politikası mı, aile politikası mı, yoksa gençlik politikası mı? Sizce mevcut eğitim sistemi çocukların aidiyet ihtiyacını karşılayabiliyor mu? Okullar artık çocukları koruyan alanlar mı, yoksa yalnızlaştıran yapılar hâline mi geldiler? Biraz önce Galip Hocayı da dinlediğimizde, sosyal bakımdan bakıldığında, sosyopsikolojilerinin düzgün işlemediğini de ortaya koydu. Evet, 12-16 yaş grubunun özellikle hedef hâline gelmiş bulunduğunu görüyoruz. Bu yaş grubunda devletin erken uyarı sistemi var mı? Okul, aile, rehberlik servisi ve emniyet arasında çalışan ortak bir mekanizma olmalı mı, var mı? Olmalı mı diye soruyorum.

Evet, radikalleşmenin artık ideolojik olmaktan çok duygusal aidiyet üzerinden yürüdüğünü düşünüyor musunuz? Gençler bir fikir için değil görünür olmak için mi şiddete yöneliyor? Çocukların oyun platformlarında çevrim içi istismar yöntemiyle suç ağlarına çekildiği ifade ediliyor. Türkiye'de güvenlik birimleri oyun platformlarını gerçekten takip edebiliyor mu, yoksa burada büyük bir kör alan mı var? Bugün çocukları en çok radikalleştiren unsur ideoloji mi, dijital yalnızlık mı, ergenlik krizi mi, sosyal dışlanma mı? Bunlar üzerinde durmamız gerekir.

Cezaevlerinin rehabilitasyon üretmediğini ve suçla yeniden temas riskini artırdığını ifade ediyorsunuz yine o makalenizde. Çocuk suçlular açısından mevcut sistem yeni suç ağları mı üretiyor? Sizce Türkiye bugün yeni nesil şiddet sorununu hâlâ asayiş problemi olarak mı görüyor? Oysa bu artık sosyolojik ve dijital bir güvenlik meselesi değil mi?

En son sorumu soruyorum: Bir çocuk radikalleşmeye başladığında ilk kırılma anı nedir, aileler ve öğretmenler hangi davranışları alarm kabul etmeli? Ailelere bugün özellikle vermek istediğiniz en önemli uyarı nedir? Son olarak, sizce bu mesele sadece güvenlik meselesi mi yoksa aynı zamanda eğitim, aile ve toplum meselesi mi diyorum, çok teşekkür ediyorum.

Çok uzun oldu, kusura bakmayın ama ben, Hilmi Hocanın makalesini okuduğum için ona göre notlarım vardı.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz çok teşekkür ediyoruz.

Tamam Hocam, onlar kayıtlara geçti.

Hocalarımdan şunu istirham ediyorum: Tabii, bütün bunların hepsinin not alınıp cevaplandırılması şu anda mümkün olmayabilir ama bize daha sonrasında yazılı olarak verirseniz biz onları da değerlendiririz. Öncelikle onu söyleyeyim ama şu anda Galip Hocam, öncelikle sizin cevap vermeniz gereken noktalarla ilgili size söz hakkı veriyorum.

Buyurun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şenol Hoca çok derinlikli sorular sordu, belli ki bu konulara biraz ilgi duyuyor, araştırmış. Ben yazdığım soruların bir kısmını cevaplandıracağım, diğerlerini soruları aldığım zaman ayrıntılandırabilirim.

Şimdi, okullarda öğrenci ve psikolojik danışman oranı literatürde genellikle 250'ye 1 gibi düşünülüyor. Bizde de bir Millî Eğitim Bakanımız "Biz 100 öğrenciye 1 psikolojik danışman atayacağız." dedi ama ertesi gün de görevden ayrıldı bildiğim kadarıyla ve bu gerçek olmadı. İdeali, 250 öğrenciye 1 psikolojik danışman atanması. Bunun dışında, Türkiye'deki oranı bilmiyorum açık konuşmak gerekirse yani en son kaç öğrenciye 1 psikolojik danışmanın düştüğü konusunda bir oran yok ama bunu netten kolaylıkla öğrenmemiz mümkün.

Şimdi, rehberlik servisleri ya da rehberlik hizmetleri belli bir anlayışı gerektiriyor. Öncelikle okul yönetiminin ve ilçe, il, merkez ve taşra teşkilatındaki yöneticilerin bu olaya inanması lazım; bu önemli. Şimdi, buna inanmadıkları zaman rehberlik servisleri, okulun en kuytu noktasında, öğrencinin ulaşmakta zorluk çekeceği bir konuma konumlandırılıyor. Dolayısıyla da oraya sadece sorunu olan öğrenciler başvurur gibi bir algı var. Oysa böyle düşünmemek lazım yani okulun işleyen, canlı bir noktasında olması gerekiyor. Okul yönetiminin de orada çalışan kişilerin okulun CEO'su gibi olduğunu düşünmesi lazım yani onlarla iş birliği yapması lazım; ortak sorunları inceleyip değerlendirmesi, uygun müdahaleleri geliştirmesi gerekiyor. Bu anlamda yani rehberlik servisi ile öğretmen arasındaki ilişkide okul müdürü bence aracı bir değişken. Okul müdürü ne kadar buna inanıyor ise öğretmenler de etkileniyor bundan ancak okul müdürü inanmıyorsa öğretmen de inanmıyor. O zaman, bir kenarda, sadece sınav sonucunda, tercih esnasında öğrencinin bu servise gitmesi gerekiyor, onun dışında uğraşmıyor.

Bir diğer konu... Şimdi, Hilmi Hocamız şiddet ve diğer konularla ilgili çarpıcı örnekler verdi fakat olayın bir başka yönü var. Mesela, Türkiye'de akran şiddeti Kıta Avrupası'ndan ve bizim gibi ülkelerden 2 kat fazla, böyle bir süreç de var yani okullarda hani bildiğimiz akran şiddeti -ki çocuğu olanlar bilirler bunu- biraz daha fazla. Hani burada başka güçler yerine biraz kendi doğamıza, kendi habitatımıza bakmamız gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, ebeveynlik, aile desteği... Evet, aile katılımı önemli yani ailenin ev temelli ya da okul temelli katılımını sağlamak mümkün. Burada da yine okul yöneticileri aktör olarak görev yapabilirler. Size bir oran vereyim: OECD ülkeleri arasında devletin her 1 çocuğun eğitimi için ayırdığı bütçede Türkiye sonlarda bir yerde ama bireysel, ailelerin ayırdığı bütçede Türkiye 1'inci yani anne-babalar çocuklarının eğitim alması için varını yoğunu veriyor -tırnak içinde- saçını süpürge ediyor. Yani uygun koşullar sağlanır ise velilerle iletişim kurmak mümkün; velileri gerek okula davet etmek gerek evde yapılacak etkinliklerde işin içerisine dâhil etmek... Ki bu olaylarda, biliyorsunuz, anne problemi kabul etmiyor; muhtemelen, bana göre annenin de sorunu var, burada annenin de incelenmesi lazım, o ailenin de incelenmesi gerekiyor. Mesleğim gereği bazen mahkemelerden raporlar geliyor; öyle raporlar ki ortada kalıyorsun; bakıyorsun, aile hasta yani aile hasta olduğu için üretilen çocuk da o sürecin bir devamı olabiliyor. Bu anlamda, ailelere yönelik hizmetlerde okuldaki psikolojik danışman ve okul yönetiminin birlikte hareket etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bunun dışında "okula aidiyet" dedi hocamız, çok güzel bir soru. Demin söyledim, iki-iki buçuk yıldan bu yana bir araştırma yapıyoruz 4 arkadaşla "Okula ve eğitime öğrencilerimiz inanıyorlar mı?" konusunda. Nitel ve nicel 2 yayınımızı yurt dışına gönderdik, bir yıldan bu yana hakemlerde, bekliyoruz. Orada şunu gördük ki artık Türkiye'de eğitim bir dikey hareketlilik aracı olarak görülmüyor. Ben ilkokula, 1'inci sınıfa başladığım zaman önemli bir insan olurum diye okula gitmiştim ve heyecanlanırdım okula giderken, hep böyleydi Türkiye'de fakat son zamanlarda eğitime yönelik inanç zayıfladı. Ben inanmadığım zaman o dinin ibadetlerini yapıyor muyum? Kişi yapmıyor değil mi? O zaman, biz çocuğu okula zorunlu getiriyoruz, çocuk akademik etkinliklere dâhil olmuyor. Oysa okulun, çocuğun keyifle geleceği, sosyal etkinliklerin yapıldığı, gezilerin yapıldığı bir ortam hâline getirilmesi gerekiyor. Biz, çocuğu yuvarlama, karalama sınavlarına odakladık; performans odaklı bir anlayış, oysa yetkinlik odaklı bir bakış açımız olması lazım. Okul örgütündeki yöneticilerin görevlerini yapması lazım. Ne yazık ki şu tür olayları... Benim mesleğim gereği okullarla benim iletişimim oluyor bazen, okul müdürüne "Hocam, sizin okulunuzda tek ebeveynli kaç veli var?" diyorum "Biraz var Hocam." diyor. "Sizin okulda sosyal yardım alan kaç aile ve çocuğu var?" diyorum. "Hocam, var biraz." diyor. Şimdi, dikkat ederseniz, bu cevapları şurada, Ayrancı'da bir kafeye gitseniz oradaki amcalar da verir. Oysa, bir okul müdürünün okuldaki öğrencilerin profillerini kendi adı gibi bilmesi gerekir. Dolayısıyla da okula aidiyet konusunda okul müdürü, öğretmenler, psikolojik danışman öğrenciyi görmeli. Az önce söyledik, görülme önemli bir güdü yani çocuğu dikkate almalı bir birey olarak. Yani her çocuk değerlidir, rehberliğin temelinde de bu var. Biz bunu hep söylüyoruz fakat istediğimiz gibi etkili olduğumuzu söylemek zor. Yani şunu bilmesi lazım bir öğretmenin: "Ben matematikte fonksiyon öğretiyorum, İngilizcede 'present, past participle' öğretiyorum ama önce bu çocuk. Bu, yarın bir simitçi olabilir, bir hekim olabilir, bir başka yerde kasap olabilir. Bunun öz değerini korumam lazım." Değil mi? Dolayısıyla da böyle yapar isek okula aidiyet kazanılır ama okul öyle bir yarışa girmiş ki kim 1'inci oldu, dışarıda ilan ediliyor. Bana göre bunlar yasaklanmalı. "Okulda 2 tane yuvarlağı ben fazla karalamışım, ben 1'inciyim." Yani bunları çok abartmaya gerek yok; başarı odaklı, performans odaklı bir ödüllendirmeden biraz uzaklaşmamız gerektiğine inanıyorum. Yani çocuk okulda sosyal etkinliklerle öğretmeni, akranı tarafından kabul gördüğünü hissederse aidiyet gelişir.

Tüm bunlara rağmen -tekrar ediyorum- insan... Örneğin, son yıllarda dünyada bir "uyurgezer terörü" olayı gelişti; bilmiyorum, ilginizi çeken oldu mu? Bazı insanlar gece uyanıyorlar; bir yakınını öldürebiliyorlar, başkasına zarar verebiliyorlar, kumarhaneye gidip milyonlarca liralık borç yapabiliyorlar. Sonra, mahkemeye çıkıyor bu kişiler, ısrarla "Yok, biz yapmadık öyle bir şey. Ben ne kumarhaneye gittim ne de başka bir şey yaptım." diyorlar. Sonra görüldü ki beynin bir sorunu nedeniyle bu insanlar bazen böyle yapabiliyor. Böyle insanlar hep olacak toplumda ama bunlar çok istisnadır. Yani, okulda çocuklara zarar vermek, 15-20 kişiyi öldürmek gibi şeylerin önlenebilir, kontrol edilebilir süreçler olduğuna inanıyorum.

Millî Eğitim Bakanlığı, bence, hani, yönerge yazmak yerinde elindeki kaynakları değerlendirebilir. Nedir bu kaynaklar? İşte, rehberlik anlamında hazırlanan program nedir, bunu gerçekten okullar uyguluyor mu, okullar bunu uygulamıyorlar mı? Bu tür süreçleri iyileştirebilir. Artı, atamalarda "yeterlilik" "yetkinlik" ya da "liyakat" dediğimiz çok güzel kavramlarımız var, bunları dikkate almak lazım. Yani, biz hastaneye gittiğimiz zaman ana bilim dalı başkanına muayene olalım diyoruz, profesöre muayene olalım diyoruz; oysa, okulda çocuğumuzun öğretmeni hakkında hiçbir merak duymayabiliyoruz. Dolayısıyla da hem okul yöneticilerinin bilinçlendirilmesi gerekiyor, yetkin insanlardan atanması, sorumluluk verilmesi ve hesap verebilirliğin incelenmesi gerekiyor.

Yani, mesela, bu olayların birine karışan çocuğun bir görüntüsü var, siz de görmüşsünüzdür; bu çocuk sürekli tırnaklarını kalemle kanatıyor. Bunun basit bir açıklaması şudur: Bir insanın fiziksel gelişim ihtiyacını karşılamazsanız bir çocuğun saçını yolar çocuk, tırnaklarını yer, zarar verir tırnaklarına; bunun nedeni... Bırakın çocuk bahçede koşsun, oynasın, bu sorunu çözersiniz ama bu sorunu bilmiyorsanız çocuğu hastanelere götürürsünüz, psikiyatristlere götürürsünüz, ilaçlar alır, ortada kalırsınız bir veli olarak. Oysa bunun çözümü, bırakın çocuk bahçede oynasın. Bu sorunların büyük bir kısmı görülebilir, çözülebilir şeyler. Bence liyakatli, yeterli, yetkin insanlara ihtiyacımız var.

Bir de hocamızın bu rehber öğretmenler, işte, sosyal medya, internet... Bu konuyla da ilgili bir sunum vardı, ben hazırladım ama vaktinizi almamak için paylaşmak istemiyorum. Oradaki sunumda İngiltere merkezli, Londra'da The London School of Economics'in paylaştığı bir araştırmayı paylaştım sizlerle. 15 ülkede 15 makaleyi toplayarak Kıta Avrupa'sındaki ülkelerdeki bu bilişimle ilgili bizim tartıştığımız sorunu inceliyorlar ve bu araştırma sonucu bize şunu söylüyor: Bugün inandığımız çok şey mit yani gerçek değil, efsane. Yani, sosyal medyanın çocukları şiddete yönlendirdiği, onları şöyle yaptığı; bunların büyük bir kısmı kanıtlanamamıştır. Ve deniliyor ki: Burada asıl değişken öğrenci. Aynı içerikle 2 çocuk karşı karşıya kalıyor ama bir tanesi olumsuz etkileniyor, diğeri etkilenmiyor. Burada yapabileceğimiz şey ne? Çocukları okul öncesinden itibaren güçlendirmemiz lazım. Şu anda Amerika başta olmak üzere pek çok ülkede artık okul öncesinden itibaren "Sosyal medyada bir mesaj nasıl oluşturulur? Kimlerin ilgisini çekecek şekilde nasıl paylaşılır? O kişinin de o mesajı paylaşması için ne yapmanız gerekiyor?"u simülasyonla öğretiyorlar. Yani, bu korktuğumuz şeyi aslında çocuklara öğretmek gerekiyor. Buna okuldaki psikolojik danışmanların yeterliliklerini de ekleyip -Şenol Hoca'nın söylediği gibi- bunları belki ek bir eğitimden geçirmek mümkün olabilir farkındalıklarını artırmak için ancak bu araçların bu kadar suçlu olarak görülmesini ben çok... Hani, araştırma sonuçları da bunu gösteriyor, çok karamsar olmamamız gerektiğini düşünüyorum. İnsana güvenip insanın yetiştirilebileceğine, eğitilebileceğine inanıyorum.

Ben, diğer soruları da sonra yazılı olarak iletirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

Hilmi Hocam, buyurun.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Teşekkür ediyorum.

Tabii, Şenol Hocam, sağ olsun, o kadar çok soru sordu ki biz bir kitap yazdık, herhâlde bir de bu sorular için ikinci bir kitap yazmam gerekecek, büyük ihtimalle. Dolayısıyla, burada zaten hepsini benim de cevaplandırmam mümkün değil ama dilerseniz....

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Makaleniz ilgimi çekti.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Yok, okuduğunuz belli, dikkatli okumuşsunuz Sayın Vekilim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Dikkatli okudum.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Çok sağ olun.

Bizim için tabii bunların hepsi birer katkı ve cevaplandırılması gerekiyor. O yüzden, hani, belki bizden istenirse bunlara yazılı olarak, ayrıca, tek tek cevap vermekten mutlu olurum ama burada tabii birkaç tane hususu söyleyeyim geçeyim.

Şimdi, birincisi şu, sürekli söylediğiniz: "Şu mu, şu mu, şu mu etkili?" Biliyorsunuz, meşhur bir fıkradır: Temel ters yola girmiş, ondan sonra anons etmişler: "Dikkat, dikkat! Sürücüler dikkat etsin, bir sürücü ters yönde seyahat ediyor." Temel "Ula ne birisi, hepsi, hepsi." demiş. Şimdi, o hesap, bunların hangisi?

Bizim radikalleşmede bir küvet modelimiz var, hani, balonu söyledim, bir de küvet modelimiz var, o model şu: Bir küvet düşünün, küvete giden 4-5 tane musluk var ve bu musluklardan sürekli küvete su akıyor. Şimdi, nedir o musluklar? Birincisi, biz bunu kişisel (bireysel) hikâyeler olarak... Yani, kişinin travmaları, aileyle ilişkileri, okulla ilişkileri, her biri olabilir; bu, bireysel musluktur.

İkincisi, radikalleşmede grup dinamiklerini dikkate alırız. Yani kimlerle arkadaşlık ediyor, hangi sosyal ağlara takılıyor, neler konuşuyor, nasıl bir sosyal çevre oluşturuyor, grup aidiyetini, grup kimliğini nerede buluyor? Çünkü biraz önce aslında söylediğimiz şeylerin hepsi o nihilist ideolojide var, grup aidiyeti oluşturuyor. Hani, aileden kopuyor çocuk, okula bağlanamıyor ya, orada bir grup aidiyeti oluşuyor; suç çeteleri de böyle çalışıyor, o yüzden "Alternatif aileler kuruyor." diyoruz. Bir başkası mesela budur.

Başka musluklar vardır mesela onu şiddete iten; nefret, zorbalama gibi. Şimdi, dolayısıyla, hangisi etkili? Hepsi etkili. Bütün mesele bu muslukları kesebilmektir, muslukları kesersek küvet taşmaz yani balon da patlamaz. Biz bunlardan birini tercih etmek zorunda değiliz, eğer bir önleme yapacaksak hepsine dikkat kesilmek zorundayız ve hepsini bir arada tutmak zorundayız.

Bir başka bence sorularınızdaki... O önemli, burayı anlamak lazım. Hani, şiddet bir amaç, doğru, e, nihilist radikalleşme bir ideoloji, o zaman ideoloji bir şiddeti doğurur mu, doğurmaz mı? Aslında mesele şudur: Şiddet araç olmaktan çıkıp amaçsallaştığı zaman nihilist ideolojiler o şiddetin rasyonelleşmesini ve beslenmesini sağlayan birer ideolojiye dönüşüyor -yıkıcı ideoloji- yani artık çocuklar, gençler inşa etmek üzerine kurmuyor, tam aksine, şiddetin bizatihi kendisi ve şiddetin gösterimi çocuk açısından bir kimliğe ve ideolojiye dönüşmüş oluyor. O yüzden, bu nihilist ideolojilere dikkat çekilmemiz gerekir ve bu, yeni dünyanın en temel sorunlarından bir tanesi. Elbette ki dünya değişiyor ve biz o dünyanın içindeyiz. Hani, hep, meşhurdur, söylüyorduk ya, konuşuyorduk: "Dünya küresel bir köye dönüştü." E, koronada gördük nasıl bir küresel köye dönüşüyormuş, mikrop geldi, hepimizi buldu, hepimiz kapandık; dijital virüsler de öyle, şiddet de öyle, artık her yerde hepimizi vurabiliyor yani dünyadan yalıtılamıyoruz, maalesef, böyle bir şey yok.

Ha, o açıdan yalnız Minecraft'ı ayırmak lazım Sayın Vekilim, hani oyunlar diyoruz ya. Bizim derdimiz o değil, o yüzden örneklerini getirdim size, biz sadece oyunlardan bahsetmiyoruz. Bakın, bir gün belki girersiniz ya da danışmanlarınıza "Ya, şunları, o konuşulan yerleri bana bir bulun." deyin. Bunlar oyun yerleri falan değil, bambaşka bir dünyadan bahsediyoruz. O dünya o kadar pis bir dünya ki buraya giren birisinin üstüne bir şey bulaşmadan çıkması mümkün değil, sorunumuz o. Ha, aslında onunla ilgili çözüm yollarının hepsini siz de verdiniz. Yani nasıl mücadele edilmesi gerekiyor, bu konudaki yeterliliklerimiz neler? Maalesef, bu konuda

yeterince, bu zamana kadar... Sadece şunu söyleyeyim: Hani devlet olarak da değil, hani sizler vekilsiniz, bence biraz da buraya yoğunlaşmakta fayda var. Ya, üniversitelerimiz ne yapıyor? Değil mi? Özel üniversitelerimiz ne yapıyor? Vakıf üniversitelerimiz ne yapıyor? Bakın, benim elimde dünya kadar çalışma var. Bu çalışmaların büyük bir kısmı Avrupa'da ve Amerika'da. Kimler finanse ediyor biliyor musunuz? Devlet falan finanse etmiyor, hepsini sivil toplum kuruluşları, STK'ler finanse ediyor. Genç radikalleşmesiyle ilgili çalışan, büyük kısımda çalışan kurumlar, özel STK'ler bunlara fon ayırıyorlar, devlet ayırmıyor sadece. Peki, bizde özel STK'ler ne yapıyor, sermaye ne yapıyor? Sermaye grupları niye gençlik radikalleşmesiyle ilgili herhangi bir enstitüyü, çalışmayı fonlamıyor, desteklemiyor? Değil mi? Yani sadece devlet, üniversite değil ki. O yüzden bence bizim sorunumuz hâlâ bu meseleyi ciddiye almamak. Hani birazcık bence herkesin ciddiyete ve ciddiye almaya ihtiyacı var. Ama hepsini not aldım, isteyeceğim de Komisyondan. Sanırım Sayın Başkan bize iletir bu soruları, hepsini tek tek inşallah cevaplamaya çalışacağız.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tabii ki ileteceğim Hocam.

Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Öztunç, şimdi söz sırası sizde, soru sorma sırası.

Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Evet, teşekkür ederim.

Ben çok uzatmadan soracağım, çok da uzun bir soru olmayacak.

Hilmi Hocama sormak istiyorum: Sunumunuzda 2004 yılı itibarıyla Türkiye'de okul saldırılarının başladığını ve bugünlere gelindiğini aktardınız. Hocam, 1980 öncesini saymayalım ama 1980 sonrası üniversitelerde de malum olaylar yaşanıyor, ölümler yaşanıyor; bir öğrenci giriyor, birkaç öğrenciyi öldürüyor. Genelde ideolojik tartışmalarla başlıyor bu, doğru. Sağdan da soldan da milliyetçiden de işte sosyalistten de benzer ölümler yaşandı. Araştırmalarınızda neden bunlara hiç yer vermediniz? Yani sadece ilkokul, ortaokul, liseye mi bakmak gerekiyor? Şimdi, o da öğrenci, okul saldırısı. Sebebi siyaset, ideoloji, tamam ama bunun da önüne geçmek gerekir yani işte, okula öğrenmek için giden ya da işte eğitim almak için giden üniversite öğrencileri birbirlerini öldürüyorlar. Yani merak ediyorum, üniversiteleri niye bu işin içine katmıyorlar, katmıyorsunuz araştırmalarınızda?

Teşekkür ederim Hocam.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Rica ederim.

Tabii, üniversiteleri niye katmıyoruz? Çünkü biraz önce aslında konuşmamızda da yer yer değindik, Komisyon bizi okul saldırılarıyla ilgili konuşmak üzere çağırdı.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Okul saldırısı Hocam o da.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Şimdi, eğer Komisyon bizi Türkiye'nin 1970'lerden, 1960'lardan başlayan bütün şiddet olaylarını nasıl çözüyorsunuz diye çağırırsa onu da konuşuruz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - O zaman sorun bizde, Komisyonda; bizim bu işe üniversiteleri de dâhil etmemiz gerekiyor çünkü orası da okul sonuçta.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - İrfan Bey, buyurun, söz sizde.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum her 2 hocama da. Gerçekten çok bilgilendirici bir sunumdu.

Şimdi, Galip Hocam, tabii, işin teoriğinde işte "250'ye 1 PDR'ci atayalım, yok, şunu böyle yapalım, şunu şöyle yapalım." da ülkenin de kendi dinamikleri var. Bu çerçevede biz, özellikle öğretmenler noktasında temel bazı şeyleri seminer ve kurslarla bunlara pratik anlamda öğretemez miyiz? Yani elimizdeki mevcut imkânlarla pratik anlamda şiddetin önüne geçilmesinin bütün yollarını anlattınız, göstergelerini, ön şeylerini. Dolayısıyla bu noktada da bir pratik çalışma olur mu?

Hilmi Hocama da şöyle bir soru yönelteceğim: Tabii ki radikalleşme uzmanı, terör psikoloğu bizim çok da fazla duymadığımız şeyler. Nihilizmin bir örgüt oluşturduğundan... Baktığınız zaman, klasik örgütlerin ideolojik bir ortak gayesinin olmadığı gibi bir yapıları var ama aslında baktığınızda, manifesto yayınlamaları, birbirleriyle olan ilişkileri, ritüellerine baktığımızda da aslında kendilerinin nihilist bir davranış içinde olmadıklarını, aslında benzer bir tarikat veya örgüt yapısında davrandıklarını bence gözlemleyebiliyoruz.

Maraş'taki o çocukta, ilkokul 2'den orta 8'e kadar 32 kez PDR'cilerle, rehberlikçilerle görüşmüşler. Bunun ilk başında ilkokul 2'de 2 kez, ilkokul 3'te 2 kez ama 5, 6, 7'de bir yoğunlaşma var, 8'de yine düşme var yani ortada 5, 6, 7'ye yoğunlaşan yani 32'nin geri kalanı yani yaklaşık 25'e yakını 5, 6, 7'de. Bu noktada bu yaş grubuna bir dikkat çeker misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hocam, buyurun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum ben de soru için Sayın Vekilimize.

Şimdi, ben konuşmamda söyledim aslında yani elimizdeki kaynakları aslında etkili kullanmakla bu sorunları önemli ölçüde çözebiliriz. Şimdi, düşünün, biz İstiklal Savaşı'nı kendi imkânlarımızla kazandık değil mi? Kendi imkânlarımızla bir ülke, ordu, ekonomi ve diğerleri kuruldu. Bu anlamda da ben, hani alanım gereği, bizim alet çantamızda kendi mesleğimizle ilgili olduğu için biraz o yönüyle bakıyoruz yani ben bir kolluk kuvveti gözüyle ya da bir ekonomist gözüyle bakamam çünkü alanım değil, konuşamam da o konularla ilgili ancak etkili bir rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bu tür sorunları önemli ölçüde minimize edeceğini düşünüyorum. Yani bunu şöyle düşünmek lazım: Burada tekil olaylardan çok diğer çocuklar böyle bir olay yaşamadıkları için, onlar için her şeyi tozpembe değil aslında yani o çocukları da geliştirmemiz lazım, hatta onların anne-babalarını da mümkün olduğu kadar... Yani sosyoduygusal gelişim, bu duygu ifade etme, bunların çok önemli verileri var yani size sayısız araştırma örnekleri verebilirim. Örnek vereyim: Duygularını ifade eden kişiler daha iyi yurttaş oluyorlar biliyor musunuz, vergilerini daha düzenli ödüyorlar, daha az yasal suç işliyorlar. Duygularını ifade etmeyen kişiler daha çok vergi kaçırıyorlar, daha çok kuralsız işlere bulaşabiliyorlar. Bunların rakamları var, araştırma sonuçları da var. Bu anlamda biraz bütüncül bakılması gerektiğine inanıyorum. Millî Eğitim Bakanının yaptığı

işlere kalbi ve beyniyle inanması lazım; yetkili insanlarla iş birliği yapması lazım, liyakatli insanlarla iş birliği yapması lazım. Yani bu anlamda, ben bazı şeyleri söylemek istemiyorum, sizler de biliyorsunuz, pek çok şeyi görüyorsunuz aslında yani var olan kaynakları özenli bir şekilde kullanıp okuldaki öğretmenlere, okul yöneticilerine başta olmak üzere bu konularda eğitimler, işte, diğer sizin önerdiğiniz şeyler yapılarak ciddi anlamda gerek akran şiddeti gerek diğerlerini minimize edebiliriz ancak sıfırlayabilir miyiz? O konuda emin değilim. Yani burada da hani, biz hep bir şeylerle ilişkilendiriyoruz. Örneğin, dedik ki: "Trafik terörü", "enflasyon canavarı." Bunlar bizim sorunları çözmedi dikkat ederseniz yani bizim buradaki sorunu çözecek şey daha geniş kapsamlı, Çemişgezek'teki ya da Uzunköprü'deki bir anaokulundaki öğretmenin işe dâhil olması lazım. Dolayısıyla da bunları aktif hâle getirip bunları önemsemek lazım. Hani dedim ki: "Öğrenciyi önemseyelim." Tamam da öğretmeni de önemsemeniz lazım, anne-babayı da önemsemeniz lazım ki insanlar bu sürece dâhil olsun. Var olan kaynaklarla önemli ölçüde ben sorunun regüle edilebileceğine inanıyorum.

Teşekkür ederim

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hilmi Hocam, buyurun.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Şimdi, Sayın Vekilim, dediğiniz önemli. O, 5-6 yaş, 7 yaşta başlar. Yalnız radikalleşme kuramları bize bir şey öğretir. Şimdi, bireysel travma vardır. O travma tedavi edilemezse bir müddet sonra o bireysel travma grup kimliklerine doğru kaymaya başlar yani arayış başlar. O arayışta birey kendine benzeyen ya da marjinal gruplarla bir müddet sonra temasa geçer, temas oluşmaya başlar. O temas oluştuktan sonra da radikalleşme gelir yani o dediğiniz yaş belki psikolojik ve ruhsal sağlık açısından doğru ama bir müddet sonra arayış ve temas yaşı biraz daha ileriye doğru gider ve radikalleşme ise sonra başlayan süreçtir, o yüzden zaten bütün bunların önleme faaliyetleri de birbirinden farklıdır. Yani sizin travmada önleme faaliyetiniz farklıdır, eğer temas varsa ve o temas gerçekleşmişse orada alacağınız önleme faaliyetleri birbirinden farklıdır. Biz bunu şöyle ayırırız: Bir kişi örgüte katılmışsa farklı bir deradikalizasyon süreci başlatırsınız; bir kimse örgüte katılmış, dağa çıkmışsa farklı bir deradikalizasyon süreci başlatırsınız; bir kişi dağa çıkmış, eline silah almış, artık birisini de öldürmüşse farklı bir deradikalizasyon süreci başlatırsınız. Şimdi, hepsinde aynı önlemeyi yapmazsınız; işte bu bilimdir, o yüzden zaten bilime ihtiyacımız var. Yani bu bilim olmazsa bunların farklılıklarını da kavrayamayız, bu açıdan önemli.

O nihilizm meselesinde de şöyle düşünün: Evet, doğru ama bunu merkezsiz ve hiyerarşisiz örgüt modellerine sokuyorlar Batılılar yani merkezi yok, hiyerarşisi de yok ama örgüt mü? Batılılar örgüt demişler yani bu grupları da ona sokup öyle muamele ediyorlar.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Terör örgütü olarak nitelendiriyorlar mı?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, Sayın Hun, söz sizde...

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Aşırıcılık, tam bildiğimiz değil, genç aşırıcılık örgütler olarak isimlendiriyorlar.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Sayın Hun.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkür ediyor, hepinize merhaba diyorum.

Biraz geç geldim Başkanım, kusura bakmayın.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Estağfurullah.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Ama hocalarımın sunumlarının tümünü dinledim, emeklerinize sağlık.

Galip Hocama öncelikle birkaç sorum var. "Sorunun sebebi sadece güvenlik değil." dediniz ve bunun sonucunda da birkaç başlıkta çok değerli, önemli değerlendirmeleriniz oldu. Özellikle ülkedeki sosyoekonomik sebepler, yoksulluk, yoksunluk, kendini gerçekleştirememe ve olanaklarının yetersizliği noktasında açtınız fakat çok açmadınız Hocam, bunu biraz açmanızı isteyeceğim.

Bir de önemsenmeyen çocuklar bölümünde bölgesel farklılıklardan bahsettiniz, mesela bölgesel eşitsizliklerden söz ettiniz. Mesela vuku bulan olayların aynı bölgeden olması, bunun hangi bölgelerde ne gibi bir etkisi olduğunu açmanızı isteyeceğim.

Bir de önemsenmeme bölümünde de mesela kamusal eşitlik yok, eğitimde hayatını kazanamama meselesine değindiniz. Burada da mesela yurttaşlar arasında eşitlik ilkesinin yok olmasının etkisi nedir? Yani kamuda oluşan mesela torpil algısının, kamuda istihdam noktasında torpil algısının kamudaki istihdam eşitsizliğine etkisi nedir; bu noktaları biraz açmanızı isteyeceğim.

Hilmi Hocamın da yani bir şeyi vardı, bu şiddet kültüründe mesela cinsiyet ayrımı nedir? Çünkü şiddet sadece erkeklerde olmuyor, kadınlarda da var; mesela, daha dün Aydın'da samuray kılıcıyla gezen bir kadın sokağa çıktı. Mesela Hakkâri'de bir kız çocuğunun çete kurması ve bunun üzerinden diğer arkadaşlarına, akranlarına işkence etmesi. Yani buradaki cinsiyet ayrımı nedir, kadın-erkek analizi nedir; bu noktada bir söz kurmanızı isteyeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, Hocam, buyurun.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Teşekkür ediyorum sorularınız için Sayın Vekilim.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Ben teşekkür ediyorum.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Fakat bu önemsenme ihtiyacı önemli bir ihtiyaç, bu genel ekonomik koşulların iyi olmaması, işte enflasyon ve benzeri gibi şeyleri ayrıntılandırılabilir, ben vakit sınırlı olduğu için çok üzerinde durmadım. Bunu önemsiz hissetmenin asıl bir şey gibi düşünebilirsiniz, daha geniş bir kavramsallaştırması olarak. Bölgeler arasına daha dikkatli yaklaşmak lazım, mesela İstanbul'da da 17 yaşındaki çocuklar birilerini öldürdü biliyorsunuz yani işte Eskişehir'de anlattı hocam, hani bölgeler arasından çok bence bir ülkenin bütününü de düşünmek lazım. Yani bu önemsenmemenin biraz aslında bölgesellikten çok farklı bir yapısı var. Yani İstanbul'daki çocukla, İstanbul'un kenarında ya da merkezde de olsa ya da işte Eskişehir'de ya da Uzunköprü'de ya da Çemişgezek'de yani çok da fark etmiyor aslında önemsiz ya da önem ihtiyacının giderilmesi. Bakıyorsun, işte dezavantajlı gördüğümüz bir bölgede çok iyi bir öğretmen 15 öğrenciyle çok iyi bir iletişim kuruyor, her bir çocuğun öz güveni yerinde, kendine

önem veriyor, başarılı olabiliyor ancak ekonomik koşulları iyi olmasına rağmen -ki az önceki faillerden bir tanesi- böyle olmayabiliyor; bu anlamda hani bence soruna bütüncül bakmak lazım yani bölgeselden çok ve önemsenme ihtiyacının da çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ben de bu yazara katılıyorum, bu yeni bir çalışma yani Amerika'da 2026'da yayımlandı, kaynağı da var. Yani biraz neoliberal politikaların, ideolojilerin de etkisi var burada, hani oralara çok girmek istemiyorum. Yani bireyler biraz... Geçmişte ne vardı? Eğitimle bir yere gelebilirim, bir meslek sahibi olabilirim, eğitim dikey hareketlilik aracıydı, bugün aynı şeyi söylemek zor. Yani bugün şu andaki Cumhurbaşkanımıza bakın, Süleyman Demirel'e, Turgut Özal'a bakın, bunlar sosyoekonomik düzeyi orta ve alt gelir grubunun çocukları ve cumhurbaşkanı olabiliyorlardı. Bugün ilkokula giden çocuklarda bu düşünceler var mı, bunlara bakmak lazım. Bunların biraz zayıfladığına inanıyorum, hani bunlar tümüyle "Ya, parası olan her şeyi biliyor." Az önce de konuşmamda söyledim, antik Yunan'ın tanrıları gibi Covid'i de onlar biliyor, ekonomiyi de onlar biliyor, sosyal politikaları da onlar biliyor, yeter ki parası olsun. Televizyonlarda görüyorsunuz, bunlar da çocuklarda kendilerinin önemli olmadığını... Çünkü parası olanın önemli olduğu algısını yarattırıyor. İşte "Bunun parası var, bu hak sahibi, söz sahibi." diyor, oysa siz yıllarca okumuşsunuz, hekim olmuşsunuz ama yok, sizin söylediğiniz önemli değil. Aşı konusunda da o konuşuyor, hastalıklar konusunda da o konuşuyor yani antik Yunan tanrıları gibi; bilmiyorum örnek oldu mu? Dolayısıyla bu da çocukları etkiliyor. "Demek ki eğitim, başarmak için çabalamak, okumak önemli değil, başka değişkenler önemli." diyor. O nedenle de kendilerinin önemli görüldüğü çeteler gibi -diğer yapılar, sizler de bunları çok iyi biliyorsunuz- oralara yöneliyor çocuk, orada göreli bir önemsenme ihtiyacını gideriyor, aslında gerçek değil. Buralarda işte belli bir ilgi gösteriliyormuş gibi yapıp çocukları ne yapabiliyorlar? Etkileyebiliyorlar. Bundan sonrası artık kolay, bugün psikoloji ve nöroloji bize bu tür çocukların nasıl manipüle edileceğine dair çok sayıda veri sağlıyor. Önemli olan oraya göndermemek çocuğu, o noktaya getirmemek ve önemli olduğunu hissettirmek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum hocam.

Hilmi Hocam, sizin ekleyeceğiniz varsa buyurun.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Sayın Vekilim, bu cinsiyetçilikle ilgili bir soru sormuştu; haklısınız, doğru, bireysel şiddette ve yeni nesil çetelerde cinsiyet yok yani kızlar da, ondan sonra, zaten okullarda -medyada falan çıkıyor, biliyorsunuz- onlar bile kendi aralarında çeteler kuruyorlar, birbirlerine karşı zorbalıkta bulunabiliyorlar artık. Dolayısıyla orada cinsiyet yok ama hani eğer manifestolu okul saldırıları derseniz bu tamamen erkek egemen yani orada erkeğin egemenliği var, maskülen bir yapı var, onun da gerekçesi insel gurupların burada çok baskın olmasından kaynaklanıyor. Yani işte mesela Kahramanmaraş'taki öyle, efendim, Eskişehir'dekinde öyle vardı, ondan sonra muhtemelen Siverek'tekinde de benzer yapılar var, orada farklı Sayın Vekilim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli arkadaşlar..

YILMAZ HUN (Iğdır) - Pardon Başkanım, sadece bir şey sorayım da...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Zoofili bölümünde mesela orada kadınların şeyi nasıl, hayvanlara şiddet noktasında sıfır mıdır yani?

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Duyamadım.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Zoofili bölümünde mesela şey dediniz, hayvanlara şiddet meselesinde kadınların oranı nedir?

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Yeni nesil çetelerdeyse kız çocuklarının da bu tür videoları var ama yeni nesil çetelerse. Hani o yüzden kriminoloji bize şunu diyor: Bütün eylemler aynı tür tipolojilerin içerisine girmez.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, 21'inci Dönem Tokat Milletvekili Hasan Hüseyin Balak'ın vefatına ve Tokat'ta sel olayıyla karşı karşıya kalındığına ilişkin açıklaması

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, değerli arkadaşlar, 21'inci Dönem Tokat Milletvekilimiz Hasan Hüseyin Balak Bey vefat etmiş, Allah rahmet eylesin. Şenol Hanım tanırlar, öncelikle onu ifade etmek isterim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Allah rahmet eylesin.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - İkinci olarak da Tokat'ta maalesef çok ciddi anlamda Yeşilırmak'ın her iki alanında da büyük bir sel olayıyla karşı karşıyayız. Bugün hem Reşadiye, Erbaa, Niksar ilçelerini sulayan Kelkit hem de Tokat, Pazar, Turhal, Amasya'dan geçen Yeşilırmak, biri Almus Barajı'nın... Artık su barajları da doldurdu, bu akşam itibarıyla, akşam dokuz-on itibarıyla çok büyük bir felaket bekleniyor. Allah korusun, tabii, gereken tedbirler de alınsın. İnşallah, buradan herkese geçmiş olsun dileğimle bunu söylemek isterim.

Şenol Hanım, Tokat'ı bu sefer özellikli olarak gündeme getirmedim, önemli olduğu için arz etmek istedim; onu da ifade etmek isterim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Allah afatsız versin.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Âmin.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) Görüşmeler (Devam)

2.- Profesör Doktor Galip Yüksel ve Profesör Doktor Hilmi Demir'in yapmış oldukları sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hasan Bey, sizin söz talebiniz var ama çok kısa olursa mutlu olurum çünkü gerçekten şu anda orayla da biraz kafam meşgul, biraz oraya yoğunlaşmak istiyorum.

Buyurun.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Kıymetli Hocalarım, çok teşekkür ediyorum ayrıntılı sunumlarınız için.

Ben önce Galip Hocama soracağım. Bakanlıkça uygulanmadığını söylediğiniz programın size göre uygulanmama sebebi nedir, bu konuda bir şey söyleyebilir misiniz? Sanırım sınıf rehberlik programı, ismini zikretmemiştiniz ama.

Diğer konu, sizin sunumumuzdan dolayı, dersi biten öğretmenlerin mesaisini bitirmesi konusunu dile getirdiniz. Bana da çok mantıklı geldi Kıymetli Hocam, öğretmen arkadaşlarımızın öğrencilere zimmetlenmesi ve PDR uzmanlarına, yaklaşık 250 ya da 300 kişiye ya da 500 kişiye 1 düşen PDR uzmanlarına nitelikli şekilde olayların yansıması çok mantıklı geldi bana aslında; ben bunun için özellikle teşekkür ederim.

Yine, Hilmi Bey, radikalleşmeyle ilgili bir uzmanlık biriminin olmadığından bahsettiniz. "Dijital istihbarat ve erken uyarı sisteminin kurulması gerekiyor." demiştiniz. Acaba -örnek almak adına soruyorum- yurt dışında bazı ülkelerde, başka ülkelerde böyle bir program var mı, çalışma var mı; bunu sormak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Hocam.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum ben de Sayın Milletvekilimize.

Tabii, biz o programa Covid öncesi başladık, yaklaşık iki yılda tamamladık, çok büyük emekler verdik; oldukça önemli olduğunu düşündüğümüz bir program. Okul öncesinden lise öğrencilerine kadar dört ayrı kademe için hazırladık. Covid süreci girdiği için program o dönem tanıtılamadı -benim kişisel görüşüm- ondan sonraki dönemde de Millî Eğitim Bakanları değiştiği için -idari ve bürokratik yapıyı siz daha iyi biliyorsunuz- bir önceki yetkilinin ya da bakanın yaptığını çok sahiplenmiyor bakanlıklar. Bu anlamda öğretmenlere ve yöneticilere tanıtımının yapılmadığını düşünüyorum ben, tanıtımı yapılmadığı için de çok özel ilgisi yoksa öğretmenin bu programı kullanmıyor. Okul yöneticilerinin de aynı şekilde yani bir rehberlik anlayışına sahip olmadıkları için büyük bir kısmı, böyle bir konuda sorun çıkmazdan önce geliştirici, önleyici müdahalelere gerek duymuyorlar diye cevaplandırayım ben bu sorunu.

Bir diğer konu da 10 öğrenciye 1 öğretmen; bu illa rehber öğretmen ya da psikolojik danışman olmaz, zaten sayısal olarak mümkün değil ama bu tür şeyler pilot olarak denenebilir aslında ve o öğretmen, o çocuk, örneğin liseden mezun oluncaya kadar da tayin istemeyecek o okuldan, o grup mezun olduğu zaman tayin hakkı varsa bunu işletebilir.

Diğeri de evet, okullara öğrenciyi gönderiyoruz fakat öğretmenlerin de bunun bir profesyonel meslek olduğunu bilmesi lazım. Yani "Dersimi yaptım, hemen eve gideyim." Çocuk o zaman kime kalıyor; kim o çocuğu görecek, kim dikkate alacak? Ya servis şoförünün kontrolünde ya da diğer yerlerde... Bu tür konularda biraz bilgilendirme, farkındalık, görevi hatırlatma gibi uygulamalar yapılabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Hilmi Hocam.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Ben de çok kısa cevap vereceğim.

Evet, var, özellikle 2010'dan itibaren aslında yurt dışında radikalleşmeyle ilgili çok ciddi programlar, bölümler, yapılar var. Biz de bu konuda özellikle YÖK bazında olsun, başka kurumlarda olsun çok mücadele ettik Türkiye'de olması için ama şu ana kadar başaramadık.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Tam ifade neydi Hocam? Yani ne konuda uzman, istihbarati olarak mı, dijital...

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Hayır, o ayrı bir şey. Bizde zaten biliyorsunuz, Cumhurbaşkanlığında da yeni bir yapı kuruldu, yine, siber istihbaratımız var; o ayrı bir şey ama buradaki temel sorun şu: Radikalleşme uzmanı, radikalleşme programları lazım bize. Yani bunu doğrudan bir program olarak açıyorlar. Radikalleşme programı -biraz önce söylediğim gibi- hem bireylerin hem grupların nasıl radikalleştiğine hem de bunlarla nasıl önleme yapılacağına ilişkin programlar ve eğitimler veriyor, uzmanlarını yetiştiriyor. İngiltere'de, Amerika'da, Batı'da, hatta şöyle söyleyeyim, Suudi Arabistan'da bile var; bunun reklamını yapıyor sık sık Muhammed bin Selman. Hepsinde var bu programlar, çok ciddi destek alıyorlar, fon alıyorlar; biz de görüşüyoruz onlarla ama Türkiye'de böyle bir program yok, böyle bir bilim dalı da yok, böyle bir bölüm de yok, enstitü de yok; tek dernek var, o da bana ait zaten.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Derneğin ismi neydi?

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Uluslararası Radikalizm Gözlemevi Derneği.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Başkanım, konuyla ilgili olduğu için hemen bir soru sorabilir miyim hocama?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Galip Hocam, ikidir öğretmenlerimize bir sorumluluk yüklüyoruz "Dersten sonra öğretmen hemen evine gidiyor, ders bitince çıkıyor, okuldan ayrılıyor; hâlbuki okulda kalabilir ve öğrenciyle bir nevi arkadaş gibi de olabilir." gibi bir söyleminiz oldu. Peki, öğretmenlere bu sorumluluğu yüklüyoruz ama öğretmenlerin sorunlarını ne kadar çözüyoruz? Yani öğretmenler ekonomik sıkıntı yaşıyor, maaş sorunu yaşıyor. Baskı da var öğretmenin üzerinde, şimdi, öğretmenler de onu söylüyorlar. Öğrencisine en ufak bir uyarı verdiğinde bile CİMER'e şikâyet ediliyor öğretmen, en ufak bir uyarıda. Yani tabii ki aralarında psikopat öğretmen de çıkacaktır, onları ayıklamak devletin görevi ama bir öğretmen öğrencisine bir şeyi yanlış yaptığını söylediğinde, uyardığında, ikaz ettiğinde, belki biraz sert bir üslupla ikaz ettiğinde ya baba geliyor, öğretmene saldırıyor ya CİMER'e şikâyet ediliyor. Öğretmen aldığı maaşla geçinemiyor, öğretmenlerin standardı çok düşük, geçinemiyor, dolayısıyla kimi ek iş yapıyor, ek ders veriyor, özel dersler veriyor; kimi işte Anadolu'daysa tarla tapanına gitmek durumunda geçinemediği için. Yani öğretmenlere bu sorumluluğu verirken biraz da onların sorunları anlamak gerekmez mi?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Teşekkür ederim Sayın Vekilim. Tabii, bu sorunun muhatabı ben değilim aslında çünkü burada ben bir karar verici değilim ancak...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Hocam, size söylüyorum vekiller anlasın.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Yani bir profesyonel meslek olarak, bir profesyonel mesleği yürüten kişi olarak diyorum, belli bir saatte, örneğin haftada bir gün yarım gününü öğrenci danışmanlığı için ayırabilir, okullarda çok sayıda öğretmen var. Ya, bunlar planlanabilir, söylediklerinize aynen katılıyorum ama bunların ne muhatabı benim ne de bunları çözecek benim yetkim var fakat bu ders sürecinde öğretmenlere mesela burada bir ek ders ücret verilebilir üç saat öğretmenlere, haftada yarım gün öğrenci danışmanlığı diye tüm branşlara 10'ar öğrenci paylaştırılabilir; böyle şeyler yapılabilir ama bu sorunun muhatabı ben değilim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz Hocam.

Sayın Özçağdaş, buyurun efendim, siz de sorularınızı buyurun.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sunumları dinlediğimde bir tarafıyla çok umut doldum, aslında yapılabilecek birçok şey olduğunu görmüş oldum. Hem Galip Hocama hem Hilmi Hocama çok teşekkür ederim. Türkiye de dünya da aslında bu konularda çaresiz değil; çok sayıda politika önermesi var, çok sayıda yapılmış olan uygulama var, sonuç almış olan işler var, bunların bilimsel çalışmalara yansımış sonuçları var. İşte, birtakım boylamsal araştırmalar var, paylaştınız burada. Bir yanıyla da neden bunları yapmıyoruz diye de çok üzüldüm. Hasan Vekilim sağ olsun, benim soracağım bir soruyu sordu, 2020'de Sayın Ziya Selçuk Bakandı zannediyorum bu program başladığında -ki kendisi de zaten o alandan- yani çok önemli bir program bu, değil mi? Başlatılıyor, birileri dört ayrı kademede çok ciddi çalışmalar yapıyorlar sınıf rehberlik programıyla ilgili. Sonra sadece sorumlu kişi değişince tüm mekanizma değişiyor, bakan yardımcıları değişiyor, genel müdürler değişiyor vesaire; bu, uygulanamıyor. Bu büyük bir israf aslına bakarsanız yani burada asıl sorun bu bürokratik mesele.

Sayın Başkanım, bildiğim kadarıyla, bugün burada Millî Eğitim Bakanlığından, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından ve İçişleri Bakanlığından temsilci yok, değil mi?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yok.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Yani bunu kendimize not olarak söylüyorum: Belki de bakanlıklardan arkadaşlar da burada bu hocaların sunumlarını dinlemeliler yani ben çok zenginleşiyorum bu sunumlardan, sizin de öyle olduğunuzu zannediyorum. Bakanlıkların rolü şu olamaz ki -başta konuştuk, sağ olun, siz de o yönde ilerletiyorsunuz görüşmeleri, çok teşekkür ederim- yani "Gelelim, ne yaptığımızı anlatalım." Ne yaptığımızı anlatarak zaten olabiliyor olsa bu sorunları yaşamayız.

Şimdi, dünya çapından örnekler veriliyor, Türkiye'deki eksiklikler veriliyor. Belki sizin iradenizle bakanlıklarımıza bir çağrı yaparak... Bu sunumları dinlesinler, burada onlara "Ya, niye yapmıyorsunuz?" demeyelim, ben öyle bir şeyde değilim ama burada çok önemli şeyler sunuluyor ve bunların orada duyulması lazım diye düşünüyorum çünkü Meclis bir yasama faaliyeti yapıyorsa, bir araştırma komisyonu yapıyorsa ilgili yürütme kurumlarının temsilcilerinin de burayı dinlemelerinde ben bir yarar telakki ediyorum; bir, bunu söylemek isterim.

Her 2 hocam da burada aslında Türkiye'de kamuoyunda tartışılan meselelerin bir kısmının ne kadar da doğru olmadığını gösterdiler. Mesela, ben bu olaylardan sonra... Şimdi, bir siyasal tartışmaya getirmemek için işin çok da detayına girmeyeceğim. "Bazı şeyler eksik olduğu için oluyor." söylemi var Türkiye'de, "Bazı şeyler eksik, onlar bir olsa bu çocuklar hiç öyle yapmazdı." deniliyor. Hâlbuki konu o değil yani konu hiç siyasi bir yerden değil, inanç meselesiyle ilgili bir mesele değil; konu çok gelişimsel bir mesele. Dolayısıyla, bilim de böyle söylüyor. Örneğin, erken çocukluk eğitiminin ne kadar önemli olduğunu buraya gelen bütün uzmanlar söylüyor. Zorunlu eğitim olacağı iktidar partisinin de söylemlerinde var, bizim de söylemlerimizde var; 2018 seçim programında var, 2023 seçim programında var, bizde var. Burada niye eksik kalıyoruz, anlamak mümkün değil. Hâlbuki erken çocukluk eğitimi çocukların geleceği için en önemlilerinden biri; dolayısıyla birincisi bu.

İkincisi -Galip Hocam söyledi- "okul" dediğimiz şeyden anladığımız şey yanlış yani en sonunda sınava doğru götürürken akademik olarak sistemin içinde kalabileceklerin devam edebildikleri ama geri kalanların zaman ve çile doldurdukları bir sistem doğal olarak herkes için bir tehlike oluşturuyor diye duyuyorum ben bu söylenilenleri.

O yüzden, burada bize işlevsel bir okul tarif eder misiniz Hocam? Ben size bunu sormak istiyorum yani çünkü bunu çok kıymetli buluyorum. Mesela, benim baktığım yerden bir çocuğun on iki yıl boyunca arkadaşlarıyla keyifli zaman geçirmesini, onlarla bir takım olabilmesini, tatlı anılar biriktirmesini, on iki yılın sonunda öpüşerek ayrılmasını, geçmiş günleri keyifle yâd etmesini, aynı zamanda bir yurttaş olarak gerek akademik anlamda gerek sosyal anlamda bir şeyler öğrenmesini, bunları çok kıymetli buluyorum. Bir okul tarifi rica ediyorum sizden, bunu çok kıymetli buluyorum çünkü bence okul tarifimiz yanlış.

Hilmi Hocama da çok teşekkür ederim, kendisinin dijital alanda bir dijital güvenlik çalışmasına rağmen meselenin tamamını dijitale bağlamadığı için. Bir de öyle bir grup vatandaş var "Ah, şu dijital..." Bu vatandaşlar bir tek bizde yok bu arada; Yeni Zelanda'da var, Fransa'da var, Almanya'da var. Sorunla baş edemeyince kökünden kesecek; "Yasaklayalım bunu." Benim oğlum 11 yaşında, diyor ki: "Neyi yasaklayacaksınız? Benim hesabımı zaten bulamazsınız." Benimki 11 yaşında yani. Dolayısıyla tek başına bir çözüm değil bu.

Burada size sormak istediğim soru da şu Hocam: Bu işten milyarlarca dolar kazananlar var, sosyal ağlarda servis sunucuları var; bu iş açısından siz onların yükümlülüklerini ne görürsünüz? Çünkü yasama faaliyetinin temel sonuçlarından birinin bu olması gerekir. Bazı sorumluluklar vermemiz lazım bu kurumlara, o konudaki görüşünüzü de rica edeceğim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurunuz efendim.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Teşekkür ediyorum ben de Sayın Vekilimize.

İyi bir okul tarifi vermemiz tabii göreli bir kavram. 2014 yılında Millî Eğitime bir makale yazmıştım, işte "Öğrencilerin Gelişim İhtiyaçları" diye. Çok basit bir örnek vermek istiyorum: Mesela fiziksel gelişim ihtiyacı... Bir çocuk için oynamak, hoplamak, zıplamak hayatın en önemli ve en meşgul olduğu işlerdir fakat bir yetişkin için "Bu nedir?" deriz.

Şimdi "fiziksel gelişim" denilen bir olay var. Fiziksel gelişim, aynen zihinsel gelişim, duygusal gelişim, ahlaki gelişim gibi bir gelişim alanıdır; nasıl ki su ihtiyacımız olduğu zaman su içiyoruz, fiziksel gelişim de böyle bir ihtiyaçtır.

Dünyada okul mimarisi vardır Sayın Vekilim; okul öncesi sıfırdır, zemindedir, bir taş bile yoktur; ilkokul 1'inci kattadır; ortaokul 2'dir; üniversite 3 katlıdır. Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretimlere bakın. Hacettepenin merkezde 3 katlı binasını bulamazsınız üniversite olarak. Mimar Kemaleddin'in Ankara'da yaptığı okullara bakın, 1 katlıdır okullar çünkü ilkokul çocuğu her türlü olası riske karşı hemen dışarı çıkabilmeli, teneffüste dışarı çıkıp fiziksel gelişim ihtiyacını giderebilmeli; koşmalı, arkadaşıyla dalaşmalı, biraz atlamalı, zıplamalı. Niye? Bugün dünyanın karşı karşıya kaldığı obezitenin tek çözüm yolu olarak ne bulundu biliyor musunuz? Hareket, egzersiz. Hiçbir ilaç egzersizin yerini tutmuyor.

Biz çocuklara ne yaptık? Binaların ortasına, dairelere okullar yaptık, oraya gönderdik; çocuk sanki misafirliğe gider gibi sabah gidiyor, fiziksel ihtiyaçlarını dikkate almıyoruz -bakın, sadece bunu örneklendiriyorum ben- sosyal etkinlik yok, beden eğitimi dersi yapılmıyor, test çözülüyor, resim... Hiçbirinizin okulda bağlama ya da enstrüman öğrenen çocuğu var mı içinizde? Bunları uzaylılar mı öğrenecek?

Vaktimiz olsa örnek veririm, geçen kendi öğrencilerime örnek verdim: Polonyalı Alman vatandaşı olan genç bir kadın bağlama öğreniyor, saz belgeseli çekiyor -vaktiniz olursa izleyin- Yunanistan'dan, Bulgaristan'dan Horasan'a kadar bir belgesel çekiyor; çok güzel bir belgesel. Öğrencilere açtım, "Bu kişi hasta olup hastaneye gider mi çocuklar?" dedim çünkü duygusunu ifade ediyor. Bakınız, Türkçeyi öğrenmiş, bağlamayı öğrenmiş ve o kadar güzel türküler söylüyor ki bağlamanın peşinde belgesel yapmış, belki sadece o belgeselle hayatının gelirini elde ediyor Youtube'da. Yani demek istediğim şu: İyi bir okulun çocuğun gelişim ihtiyaçlarına duyarlı bir okul olması lazım. Okul çocuk için var ama ne yazık ki bugün okul çocuk için değil, okul başkaları için, yöneticiler için, sonra öğretmenler için bir pozisyon yaratıyor.

2 defa kısa dönem Amerika'ya gittim, bir tanesinde rektör ağustos ayında bir yazı yazmış velilere. Gazeteyi -ücretsiz- aldım, okuyorum, diyor ki velilere: "Veliler, okulumuzu tercih ettiğiniz için teşekkür ederim. Size bir iyi, bir kötü haberim var. Ben de çocuklarınızla aynı kampüsteki şu bloktaki yurtta, şu numarada kalıyorum. Kötü haber de benim odamda kahve makinesi var, sizin çocuklarınızınkinde yok; onları seviyorsanız bir kahve makinesi alın."

Şimdi, bakınız, bu okulda üniversite öğrencisi mi olsanız mutlu olursunuz, yoksa saraylar gibi yerlerde kendileri oturup çocuklarına bir kahveyi, bir suyu 100 liraya, 150 liraya satan rektörlerin olduğu okulda mı okumak istersiniz? Ya, burada öncelik önemli yani çocuğu merkeze alan, sosyal, duygusal, kariyer, fiziksel gelişimi önemseyen okul iyi okuldur bana göre. Sizin söylediğiniz okul tarifini böyle vermek lazım.

Diğerlerini ayrıntılandırırım ama şu anda vaktinizi almak istemiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz Hocam.

Buyurun Hocam.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Sayın Vekilim, geçenlerde bir yapay zekâ programına bir video yükledim. Videoyla ilgili bir "prompt" girdim, bana şunu söyledi hemen: "Kurallarım gereği verdiğiniz talimatı yerine getiremem çünkü videonuzda "nokta, nokta, nokta" konusunda şiddet içeriği bulunmaktadır."

Peki, bu platformlar nasıl oluyor da zoofili, pedofili, bütün bunları kendi platformlarında barındırabiliyorlar? İşte, bence buradaki bütün mesele bu. Bu da küresel bir şekilde Avrupa Birliğinde tartışılıyor, birçok yerde tartışılıyor, bizde de -Allah'a şükür- tartışılmaya başlandı şimdi.

Mesela, sizin hep birlikte, el birliğiyle, bu tür büyük platformları bu tür bilgiyi ve veriyi bulundurmama konusunda yasal zorunluluğa tabi tutmanız gerekiyor. Bunu nasıl yapay zekâ yapıyorsa onlar da yapsınlar, o kadar zor bir şey değil.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

Latif Bey, siz de çok kısa şekilde konuşun, bitirelim artık çünkü ara vermeden devam ettik.

Buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Ben de teşekkür ediyorum Hocam, her ikinizi de dinledik. Hem Galip Hocamdan hem de Hilmi Hocamdan istifade ettik, notlar da aldık. Birkaç konuyla ilgili kısa kısa bir iki şey de söylemek istiyorum. Sorulduğu için ifade etmiş olayım. Bütün öğrencileri dikkate aldığımız zaman bizde 400 öğrenciye 1 rehber öğretmen düşüyor şu anda. Siz ortalama 250 değerlendirmiştiniz. Köy okullarını çıktığımız zaman yani daha küçük okulları çıktığımızda bu da 300-350 arası bir öğrenciye tekabül edebilir; bilgi olsun diye söyledim.

Şimdi, burada bir noktayı açıklamak gerekiyor. Eğitimin kendisini başarıya götüreceğine inanmama değerlendirmesini ben doğru bulmadım, onu değerlendireceğim. Birincisi, çünkü bütün dünyada çocukların okullaşmasını okul öncesinden itibaren yüzde 100'e taşımak için bir gayret var, yükseköğrenimde de Türkiye'den daha iyi durumda olan ülkelerde daha fazla yükseköğrenime erişimde ama burada belki başka bir şey kastetmiş olabilirsiniz, açıklık getirmek açısından da önemli.

Ayrıca, eğitimli olmak hem daha kolay iş hem daha saygın iş hem de daha yüksek ücret almaya katkı veriyor. Bunu ilkokul, ortaokul, lise, üniversite olarak değerlendirdiğimizde eğitim arttıkça hem ücreti artıyor hem geliri daha çok yükseliyor çocuklarımızın.

Bir başka önemli noktaya değinmek istiyorum. O da şimdi, sınıf rehber öğretmenliği var arkadaşlar ve her öğretmen arkadaşımıza, sınıf öğretmenleri dâhil, ek ders ücreti ödeniyor ancak bu rehberlik hizmetlerinde eğer içerik olarak eksiklik var, daha başka şeyler olsun öneriniz varsa bunların yansıtılmasında fayda var çünkü rehber öğretmenler rehberlik hizmetlerini verirken belli bir standart üzerinden veriyorlar ve her sınıfta yapılıyor ve bu öğretmenlerin çalışmaları da takip ediliyor Millî Eğitimde.

Bir diğer konu, bu 12-16 yaş arasını hedef alıyor olmalarının şöyle bir etkisi var mı? Soru olarak bunu ifade etmek istiyorum. Çocukların fikrî oluşumları büyük oranda bu yaş grubunda oluşuyor, bununla doğru bir orantısı var mı? Onu sormak istiyorum.

Yine bir başka husus: Galip Hocam değinmişti, başarı sıralamalarının ilan edilmesi yani okulların akademik başarı çerçevesinde değerlendirilmesi son derece yanlış, bunların ilan edilmesi de yasak esasında, mevzuatta da böyle ama zaman zaman okullarda da görüyoruz, işte, şu kapılarının önüne asıyorlar; bunlar son derece yanlış.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Neyi asıyorlar, anlayamadım.

LATİF SELVİ (Konya) - Başarı, sınav başarılarını duyuruyor, işte "Şu kadar, şu başarıları gösterdik." diyerek duyuruyorlar. Bu yasak olmasına rağmen böyle bir durum var. Burada okullarımızın hem sosyal donatı alanları eskiye göre daha iyiyken, eğitimin materyalleri daha fazla iken, daha fazla eğitim verirken mesela sizin öğrencilik yıllarınızdakine hani bir öykünmede bulunmak mümkün çünkü bir idealimiz vardı, idealize edilen bir şey vardı. Bugünkü çocuklarda "yok" dediğimizde veya "daha az" dediğimizde şunu söylemek gerekiyor: O gün ifade ettiklerinizin çok azı vardı, bugün ona göre çok daha fazlası var ama bu niye oluşmuyor?

Bir de ayrıca "önemsenme" her şeyin merkezinde ise bu yeterli bir tanımlama oluyor mu?

Bir diğer konu da özellikle şunu söylemek istiyorum: Gelir durumuna dair mesela 2 hocamızın arasında bir paradoks gördüm. "Alt gelir grubuna ait olan ailelerin çocukları daha bu işlere yatkın." dedi Galip Hocam; Hilmi Hocam ise başka bir şey söyledi, dedi ki: "Bu gelirle ilgili değil. Elbette onun da etkilediği alanlar vardır ama bugünkü tartıştığımız konular öyle gelir durumu düşük kişilerin arasından falan çıkmıyor." Uluslararası bir etkileşime vurgu yaptı. Burada eğer bir paradoks yok da bir kısmını Galip Hocam ifade etti, bir kısmını da Hilmi Hocam ifade ettiyse bununla ilgili bir açıklama yapmalarını istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben zaten öyle anlamıştım.

Hocalarım, buyurun.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Sondan hemen cevap vereyim, sonra sözü Galip Hocaya vereyim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ TARİH BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. HİLMİ DEMİR - Sayın Vekilim, kastettiğimiz şu: Kahramanmaraş, Siverek gibi daha çok manifestolu saldırıların ve bu anlamıyla uluslararası boyutta da saldırıların, toplu katliam türü saldırıların doğrudan ekonomik alanlarla ilişkisi yok. Ama bunun dışında bireysel radikalleşme, Galip Hocamın da bahsettiği şiddet ya da grup dinamikleri, grup radikalleşmeleri; elbette ki ekonomik durum bu faktörlerden bir tanesi. Yani o yüzden iki farklı şeyden konuşuyoruz aslında.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. GALİP YÜKSEL - Evet, ben de çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilimize.

Öncelikle bu "Eğitime olan inanç konusunda ben aynı görüşte değilim." dedi. Ben de aynı görüşte değilim fakat bir Çin atasözü var, diyor ki: "Dünyada üç gerçek var; sizin söylediklerinizi, benim söylediklerim, bir de gerçekler." Şimdi, bu bizimki bir araştırma bulgusu; şu anda yurt dışında iki ayrı dergiye gönderdiğimiz makale yani tüm okul kademelerini içine aldı ve "Eğitime yönelik inanç zayıflıyor..." Bu, bir veri; benim katıldığım ya da istediğim bir durum değil yani istemediğim bir durum, bu anlamda.

Diğer bir konu da şimdi, benim anlattığım araştırma bulguları neden-sonuç ilişkisine dayalı araştırmaları temel almaz çünkü insanla ilgili konularda neden-sonuç araştırması yapmak çok zordur. Yani insanlara sigara kullandırıp kanser olup olmadığını deneyemezsiniz, bu etik olarak yanlıştır. Bir çocuğu dezavantajlı konuma sokup onun hangi davranışları geliştireceğini öğrenemezsiniz, etik değil; buna dünya müsaade etmez. Bir ilişki var diyorum yani kesinlikle sosyoekonomik düzeyin doğrudan buna etki ettiğini söylemedim ben ama bir ilişki var; mesela, düşük IQ ile de bir ilişki var, düşük başarıyla da bir ilişki var, öğretmen-öğrenci ilişkisiyle ilişkisi var, anne-baba tutumuyla ilişkisi var, kişilik özelliği... Önemsenmeyi de burada merkeze almadım, sadece dünyada böyle bir gelişme de var, hani çocukların önemsenmesi... Niye? Hilmi Hoca da söyledi, bu kişiler şöhret arıyor yani niye şöhret arar bir insan? "Beni tanıyın." demek istiyor, "Beni önemseyin." demek istiyor, değil mi? Ben de diyorum ki bu çocuklara okul öncesinden itibaren bizim onları önemsediğimizi ifade etmemiz lazım, onu görmemiz lazım, onun gözünün içine bakarak evde konuşmamız lazım, okulda böyle konuşmamız lazım. Böyle olduğu zaman sizin yediğiniz yemek bile kilo aldırmıyor, yeni araştırmalar bunu gösteriyor bize. Diyor ki: "Sohbet ederek, evdekilerle gözlerinize bakarak yemek yiyorsanız, aynı gıdayı tüketmenize rağmen benzer şekilde yemek yemeyenlere göre daha az kilo alıyorsunuz." Dolayısıyla da bu tür bir önemsenme, merkeze almak anlamında değil ama böyle de bir eğilim var. Yani bu parasız yapabileceğimiz bir şey, bunun maliyeti de yok aslında ama yani her insanın bizim kadar yaşamını regüle edecek bir rasyoya sahip olduğuna inanmamız lazım. Yani benim sizi yönetmemem lazım, sizin de beni yönetmemeniz lazım çünkü benim yaşamımda, yaşamımla ilgili kararları verebilecek rasyoya sahip olduğuma inanmanız lazım. İşte, rehberlik bu nedenle var. Diyor ki rehberlik: "Her birey kendi yaşamını regüle edebilir, kendi adına kararlar verebilir, onları çok fazla yönetmeyin. Zorlarsanız patoloji çıkabilir."

Yani bununla ilgili daha fazla konuşulabilir ama ben burada keseyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum.

Çok değerli arkadaşlar, ben hocalarımıza ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum. Hem şahsım hem de Komisyonumuzun çok değerli milletvekilleri gerçekten çok fazla izlediler, değerlendirdiler. Sabrınız için çok teşekkür ediyorum, çok önemli bilgiler verdiniz.

Ben, milletvekili arkadaşlarımla bir şeyi paylaşmak istiyorum: Biz bütün bakanlıklara yazılarımızı yazdık, oralardan uzmanlar istedik ve Komisyon boyunca bizi takip edecekler bakanlıklarda. Bazılarından da isim olarak istedik, bazılarını da değerlendirdik. Hem oralara gideceğiz hem devamlı bizim Komisyonlarımıza gelecekler Sayın Özçağdaş Bey, onun bilgisini vermek isterim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Yusuf Beyazıt'ın, Komisyonun 3 Haziran 2026 tarihinde yapacağı toplantıya ilişkin açıklaması

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Bir sonraki toplantımız 3 Haziran 2026 Çarşamba günü saat 14.15'te. Maraş ve Urfa programını değerlendirdik. Bayramdan sonraki ilk hafta da ayrıca bir tane kurumu tekrar ziyaret edeceğiz. Bayramdan sonraki ilk toplantıya bu sefer dijitalle ilgili öğretim üyelerinden 2 kişiyi, 2 hocamızı -belki 3 yapabiliriz onu; bazen zorlanıyorum değerlendirmede, birbirlerine paralel olmasın- çağırıyoruz. Sizin verdiğiniz listedeki bütün arkadaşları değerlendiriyoruz, soruyoruz, müsait olanları davet ediyoruz. Bundan sonraki süreç içerisinde de kamu kurumlarındaki ilgili kurumları dinlemeye başlayacağız.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum, hayırlı akşamlar.

Kapanma Saati:17.22